

Høgskulen på Vestlandet

Masteroppgave

MASIKT-OPG

Predefinert informasjon

Startdato:	01-09-2020 09:00	Termin:	2020 HØST1
Sluttdato:	15-09-2020 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	MasIKT-opg: Masteroppgave		
SIS-kode:	203 MASIKT-OPG 1 OM-1 2020 HØST1 stord		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Navn:	Elvira Lakic
Kandidatnr.:	202
HVL-id:	147161@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Bruk av digitale verktøy for språkutvikling i barnehage En studie om erfaringer med samarbeid mellom barnehage og hjem for flerspråklig utvikling
Antall ord *:	26624

Egenerklæring *: Ja Jeg bekrefter at jeg har ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

MASTEROPPGAVE

Bruk av digitale verktøy for språkutvikling i barnehage

En studie om erfaringer med samarbeid mellom barnehage og hjem for flerspråklig utvikling

Use of digital tools for language development in kindergarten

A study of the experiences regarding the collaboration between kindergarten and multilingual families

Elvira Lakic

Master IKT i læring

Fakultet for lærerutdanning kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Ieva Kuginyte-Arlauskiene

Innleveringsdato: 15.september 2020

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

SAMMENDRAG

Tema for denne oppgaven er bruk av den digitale applikasjonen Book Creator for flerspråklig utvikling med fokus på samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem. Bakgrunnen for valg av tema er en stadig større andel barn i norske barnehager som er flerspråklige. Samtidig uttrykker barnehagepersonell behov for økt kompetanse om bruk av digitale verktøy i pedagogiske aktiviteter og behov for utvidete samarbeidsmåter med flerspråklig hjem.

Barnehageansattes erfaringer med bruk av Book Creator og samarbeid med flerspråklig hjem skal analyseres ut ifra et sosiokulturelt læringsperspektiv, Vygotskys syn på læring og Hedegaards utviklingsmodell. Profesjonsfaglig digital kompetanse - PfdK og digital didaktisk design - DDD er også brukt. I tillegg skal også aktuelle tidligere forskninger med samme tema benyttes. Kvalitativ semistrukturert gruppeintervju ble valgt som metode for å samle data, og fenomenologisk hermeneutisk tilnærming danner grunnlaget for analyse.

Funnene i denne undersøkelsen viser til at Book Creator er et verktøy som oppleves som nyttig å bruke i barnehage. Informantene deler erfaringer av barna som viser fremgang i konsentrasjonsevne ved bruk av Book Creator. De forteller om hvor enkel applikasjonen er for bruk og at de ser mange muligheter for videre arbeid med den. Tidligere erfaringer av noen informanter med flerspråklig hjem var knyttet til mange misforståelser. Ved dette prosjektet forteller de om positivt og godt fungerende kommunikasjon. Oppgaven avdekker noen behov for mer struktur og bedre rutiner i bruk av digitale verktøy for språkutvikling i barnehage. Likeså viser funnene at det er behov for å tydeliggjøre hva er barnehagens ansvar i forbindelse med flerspråklig utvikling.

ABSTRACT

The theme of the thesis is the use of a tablet application *Book Creator* for multilingual language development and the cooperation between kindergarten and multilingual families. The background for the chosen subject is an ever-increasing proportion of the children with multilingual background in the Norwegian kindergartens. At the same time the kindergarten staff express a need for increased competency in the use of digital tools in pedagogical activities and a need for improved ways of cooperating with multilingual families.

The kindergarten's staff experiences of the use of *Book Creator* and the cooperation with multilingual families are analysed from a sociocultural perspective, Vygotsky's view on learning and Hedegaar's development model. Professional digital competency – PfdK and digital didactic design – DDD are also used. Other up-to-date research within the same theme are used. Qualitative semi-structured group interview was employed as the data collection method, while the phenomenological hermeneutical approach forms the basis for analysis.

The findings in this thesis points to the conclusion that *Book Creator* is a tool that is regarded as useful in the kindergarten. The informants refer to experiences of the children that shows progress in concentration skills using *Book Creator*. They also state ease of use of the application and see many opportunities for further use in their daily work. Prior experiences with multilingual families by a few informants concerned many misunderstandings, but during the study within the frame of this thesis, they claim a positive and effective communication. This thesis points to some areas of improvements around structured ways of working and strengthened routines in the use of digital tools in the kindergarten. The findings also point to a need for clarifications of the responsibilities of the kindergarten for multilingual development.

FORORD

Masterstudietid har vært en reise på to år, med mange hendelser, både profesjonelt og privat. Jeg hadde nettopp vært ansatt i et år på min nye jobb, når jeg i tillegg til hundre prosent jobb også bestemte meg for å studere. I studietiden fikk jeg mitt første barn, og kort etter det bestemte vi oss for å flytte fra Bergen til Oslo. En hendelsesrik tid ble toppet med Covid-19 pandemien og alle bibliotek og studiesteder ble lukket, akkurat når planen var å begynne å jobbe med skriving av oppgaven. Innleveringen ble da utsatt til september 2020.

Jeg ønsker først å takke min veileder Ieva Kuginyte-Arlauskiene for alle gode samtaler, innspill, oppmuntring og veiledning. Oppgaven hadde aldri blitt mulig uten at du delte din rike kunnskap med meg og fremfor alt viste tålmodighet i prosessen.

En stor takk går til alle deltakerne i studien. Dere har vært positive, engasjerte og vist stor vilje til å bli utfordret på egne perspektiver og arbeidsmåter. En spesiell takk går også til min fantastiske kollokviegruppe: Marianne, Stine og Tuva. Jeg er glad og takknemlig for alle de faglige diskusjoner, inspirasjon og mye moro på samlingene på Stord og i chattgruppen vår.

Til slutt ønsker jeg å takke min samboer Staffan og vår son Njål, dere motiverer og inspirerer meg hver dag!

Elvira Lakic

September 2020, Oslo

Innholdsfortegnelse

Samendrag	ii
Abstract	iii
Forord	iv
1 Innledning	1
1.1 Mål med masterstudien	3
1.2 Sentrale begreper i oppgaven.....	4
1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål	8
1.4 Oppgavens struktur	8
2 Litteratursøk og tidligere forskning	10
2.1 Litteratursøk.....	10
2.2 Tidligere forskning	12
2.2.1 Samarbeid mellom barnehage og (flerspråklig) hjem	12
2.2.2 Planlegging for flerspråkligutvikling	13
2.2.3 Planlegging og kompetanseutvikling for digital praksis	14
2.2.4 Oppsummering av tidligere forskning.....	15
3 Teoretisk rammeverk	17
3.1 Sosiokulturelt perspektiv på språkutvikling ifølge Lev Vygotsky	17
3.2 Samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem	19
3.3 Hedegaards modell – individ i utvikling.....	20
3.4 Bruk av digitale verktøy i barnehage – MONITOR 2019	23
3.5 Vurdering av digital kompetanse i barnehage	25
3.5.1 Digital didaktisk design.....	25
3.5.2 PFDK.....	26
3.6 Sammenheng i den teoretiske tilnærmingen	27
4 Metode	28
4.1 Metodevalg – Kvalitativ tilnærming.....	28

4.2	Vitenskapelig teoretisk begrunnelse	29
4.3	Semistrukturert gruppeintervju	30
4.4	Valg av informanter og min forskerrolle	31
4.5	Workshop – forberedelser og gjennomføring	34
4.6	Intervju – forberedelser og gjennomføring	37
4.7	Analyse og tolking	39
4.8	Validitet og Reliabilitet.....	40
4.9	Etiske refleksjoner	41
5	Presentasjon av resultater	43
5.1	Erfaringer fra planlegging og gjennomføring av prosjektet	43
5.2	Erfaringer med Book Creator teknisk og i språkutviklingssammenheng	46
5.3	Erfaringer med samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem for språkutvikling	48
5.4	Oppsummering av hovedfunnene	51
6	Drøfting av funn	53
6.1	Hvilke erfaringer har de ansatte gjort seg med planlegging og gjennomføring av språkutviklingsarbeid med book creator?	53
6.2	Hvilke erfaringer har de ansatte gjort seg med bruk av Book Creator i samarbeid mellom barnehage og flerspråklige hjem?	58
7	Konklusjon og veien videre	63
8	Referanseliste.....	65
9	Vedlegg	72
	Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring til ansatte.....	72
	Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring til foreldre	77
	Vedlegg 3: Intervjuguide	81
	Vedlegg 4: Godkjenning NSD-søknad	82
	Vedlegg 5: PowerPoint fra workshop	84

Tabeller og figurer

Figur 1 Eksempel på Book Creator side.	5
Figur 2 Modell for lærernes Pfdk.	6
Figur 3 Tabell over kriteriene for litteratursøk.	11
Figur 4 Norsk oversettelse av relasjonsmodell, mellom samfunnets praksis og individer med kulturell tradisjon og aktivitetsfremgangsmåter som medierende faktorer.	21
Figur 5 Tabell med presentasjon av avdelingene, informantenes fiktive navn og antall år i denne barnehage	33
Figur 6 Første lysbilde på PowerPoint for agenda på workshop	35
Figur 7 Bilde fra PowerPoint brukt på workshop for å vise tidsplan for gjennomføring av prosjektet på avdelinger	36

1 INNLEDNING

I 2006 ble barnehagesektor flyttet fra Barne- og familiedepartementet til Kunnskapsdepartementet, med dette ble barnehage definert som det første frivillige trinnet i utdanningsløpet. (NOU 2010: 8, 2010) Samme år hadde regjeringen i Kunnskapsløftet utformet fem grunnleggende ferdigheter elevene i norsk skole skal få kunnskap i, i alle fag og på alle trinn. I tillegg til å kunne skrive, lese, regne og ha muntlige ferdigheter er også digitale ferdigheter grunnleggende ferdighet i norske skoler. (NOU 2013: 2, 2013) Ti år etterpå er *barnehagens digitale praksis* nevnt for første gang i *Rammeplan for barnehagen* (heretter rammeplanen).

(Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 44-45) Lek er fortsatt den viktigste arena der barna lærer og utvikler seg, men fra 2017 skal også digitale verktøy være som et alternativ og støtte i allsidig læringsmiljø i barnehagen. Mye i den nye rammeplanen skapte debatt, før og etter publisering. Samfunnsdebatt påvirker hvordan vi ser på det som skjer i verden. Dette kan også påvirke hvordan vi utfører vår jobb, og noe av dette skal jeg å presentere i min oppgave.

Som pedagogisk leder i mange år har jeg erfart at det er avgjørende å ta hensyn til barnas interesser og språkforkunnskaper for å lykkes i språkstimuleringsarbeid. I denne oppgaven tar jeg interesse barna har for digitale verktøy og språklige forkunnskaper barna har hjemmefra og prøver å kombinere dem for å skape en annen barnehagehverdag for flerspråklige barn. Dette er bare mulig om barnehageansatte opplever at en slik tilnærming til språkutviklingsarbeid er givende og gjennomførbart. Dermed undersøker jeg barnehageansattes erfaringer med dette prosjektet.

Uansett om en liker digital teknologi eller ikke, er den her. Den eksisterer i større omfang enn noensinne og påvirker alt, fra menneskelige og sosiale relasjoner til politikk, arbeidsmarked og alle velferdstjenestene, inkludert barnehage. Oppgavens mål er ikke å diskutere fordeler og ulemper, men undersøke hvordan barnehagene kan, sammen med flerspråklige familier, dra nytte av digital teknologi, spesifikt Book Creator¹.

¹ Book Creator. Applikasjon for å lage digital bok. Se nærmere forklaring i kapittel 1.2 Sentrale begreper i oppgaven.

Årsaken til interesse for flerspråklige barn er blant annet antall barn med minoritetsspråklig bakgrunn, som siden 2000 har mer enn femdoblet seg. Ifølge SSB er et av seks barnehagebarn i Norge, minoritetsspråklige barn. SSB viser videre til tall som sier at 21 prosent elever i grunnskolen fikk særskilt norskopplæring i Oslo i 2016. (SSB, 2017) Likevel er det ifølge en nasjonal rapport om flerkulturelle tilstander i norske barnehager bare tre prosent av ansatte i barnehage som har videre utdanning i flerkulturell pedagogikk eller lignende. (Gitz-Johansen et al., 2011) Regjeringen har derfor utarbeidet noen tiltak for å forbedre situasjonen.

Tiltak for å aktivt jobbe med flerspråklighet i barnehage, skole og SFO er presentert i Meld. St. 6 (2019-2020) «*Tett på ó tidlig innsats og inkluderende felleskap i barnehage, skole og SFO*». (Kunnskapsdepartementet, 2019) Listen over tiltak er ambisiøs og inneholder mange forslag, bla. øke pedagogisk bemanning i barnehagene og gjennomføre en vurdering om hvordan alle barnehager og skoler kan få tilstrekkelig kompetanse om norsk som andrespråk. Et av tiltakene som var spesielt relevant for utforming av problemstillingen i oppgaven, har med regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage å gjøre. Denne ordningen skal bidra til at barnehagene utvikler sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. I grunnen betyr dette at hele personalgruppen i enkelte barnehager involveres i kompetanseutvikling. Med dette sikres en felles forståelse for utviklingsprosess som kan bidra til utvikling av et godt fagligmiljø og barnehagetilbud av høy kvalitet.

Den andre inspirasjonskilden for forskningsideen var rammeplanen. Dokumentet understreker viktigheten av flere ting for barnets utvikling i barnehage, men særlig viktig for denne oppgaven var det nye kapitlet *Barnehagens digitale praksis*. (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 44-45) Ved bruk av digitale verktøy skal barnehageansatte sørge for å skape et rikt og variert læringsmiljø for alle barn, og ifølge Petersen (2015) blir barnas aktive læring positivt påvirket av bruk av digitale verktøy og barnas morsmål. Målet i denne oppgaven er derfor å samle noen erfaringer barnehageansatte har gjort seg i samarbeid med flerspråklige foresatte på digitale flater for å støtte flerspråklig utvikling. Flerspråklighet har ikke fått et eget kapittel i den nye rammeplanen, men formuleringen i den gir flerspråkligheten et nytt aspekt, at språklig mangfold skal være en berikelse for hele barnehagegruppen. Med disse forskriftene i bunn ble tematikken for oppgaven skapt.

Bakgrunnen for valg av applikasjonen Book Creator, som applikasjon i samarbeid med foreldre, er flere. For det første er Book Creator en applikasjon med en rekke muligheter for produksjon av multimodalt innhold. Det vil si at en kan velge å lage sin egen bok ved å skrive, tegne, sette inn bilder, lyd eller video. Applikasjonen er også enkel, intuitiv og kan lett deles med andre, for eksempel foreldre. (Jæger, Sandvik, Waterhouse, 2019, s. 54) For det andre utrykker barnehagepersonell selv manglende kunnskap om pedagogisk bruk av digitale verktøy og ønsker å øke sin digitale kompetanse. (Fjørtoft, Thun, Buvik, 2019, s. 10) Og for det tredje, noe som knytter flere aspekter sammen, er rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017) som er tydelig i at alle ansatte i barnehage skal bidra til pedagogisk virksomhet, at digital praksis må inn i barnehagene og at det er viktig at barnehagen og foreldrene samarbeider om å støtte barnas flerspråklige språktilegnelse.

1.1 Mål med masterstudien

Det er vanlig å presentere hva målene er i oppgaven. Disse kan ifølge Maxwell, referert i Krumsvik og Øen Jones (2019, s. 73) kategoriseres som personlige, intellektuelle og praktiske mål. Personlige mål har utgangspunkt i egen interesse for tema. Det er en fordel å ha personlige mål, de kan «redde oss» når vi mister motivasjonen i løpet av forskningsarbeidet. Samtidig må vi være forsiktige, slik at de ikke overstyrer og påvirker for mye oppgavens problemstilling, datainnhenting, valg av metoder osv. Med det kan forskningsetikk bli svekket. Med intellektuelle mål viser forsker mer til vitenskapelige sider av oppgaven. Forsker kan sette lys på valgt tema fra et utgangspunkt som ikke har blitt mye forsket på. Disse målene kan hjelpe til å videreutvikle forskningsspørsmålene. For å formulere relevante intellektuelle mål bør forsker allerede ha gjort noe litteratursøk. De praktiske mål er knyttet til det praktiske ved studien. Disse målene kan påvirke og endre måten forskningsdeltakere utøver sin praksis i fremtiden. (Maxwell, referert i Krumsvik & Øen Jones, 2019, s. 73) Jeg presenterer noen av de personlige, intellektuelle og praktiske målene for min oppgave.

Personlige

Et overordnet mål har hele tiden vært å få mer kunnskap om valgt tema og innsikt i muligheter som digitale verktøy bringer for flerspråklighet i barnehagene i Norge. Det underordnede

målet, som ikke er så synlig i oppgaven, men like viktig er at jeg ønsket å starte tankeprosessene hos barnehageansatte, men også hos barna og foresatte, at det å være flerspråklig er en jobb og krever en del ressurser, men at det fremfor alt er gøy. Likeså var målet med oppgaven å bidra til økt pedagogisk bruk av digitale verktøy i barnehagene, og samtidig undersøke hva dette gjør med barnas trivsel og kommunikasjon mellom barnehage og flerspråklig hjem. I samfunnet er både digitalisering og mangfold aktuelle temaer, og kunnskap om disse kan gi meg unike muligheter på arbeidsmarkedet i fremtiden.

Intellektuelle Studien vil gi innsikt i erfaringer barnehageansatte har gjort seg i samarbeid med flerspråklig hjem ved hjelp av Book Creator. Barnehageansattes refleksjoner over sin egen planlegging og gjennomføring kan gi pekepinn på hvilke faktorer som påvirker samarbeid med foresatte, og også planlegging og gjennomføring av aktiviteter med Book Creator. Videre blir det interessant å få innblikk i hvordan barnehageansatte opplever påvirkning på barnas utvikling med en slik intervensjon.

Praktiske Intensjonen med studien er at barn som har et annet morsmål enn norsk opplever sitt morsmål i hverdagen på avdelingen. Forhåpentligvis endrer prosjektet arbeidsmetoder barnehagen bruker når de jobber med flerspråklighet. Språket er tett knyttet til identiteten, og hvis barna opplever at deres morsmål er anerkjent i barnehagen, er også deres identitet sett. I praksis kan det resultere i et mer fornøyd barn.

1.2 Sentrale begreper i oppgaven

Definisjoner på sentrale begreper, som presentert her, er av vesentlig betydning for å besvare problemstilling. Følgende begrep er presenterte her for å skape en felles forståelse for hvordan begrepene ble brukt i oppgaven: *flerspråklighet*, *Book Creator*, *lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse*, *språkutviklingsarbeid*, *planlegging og gjennomføring*, *samarbeid mellom flerspråklig hjem og barnehage*.

Flerspråklighet

I oppgaven brukes begrep *flerspråklig* etter definisjon funnet på nettside fra Utdanningsdirektoratet. Flerspråklig er:

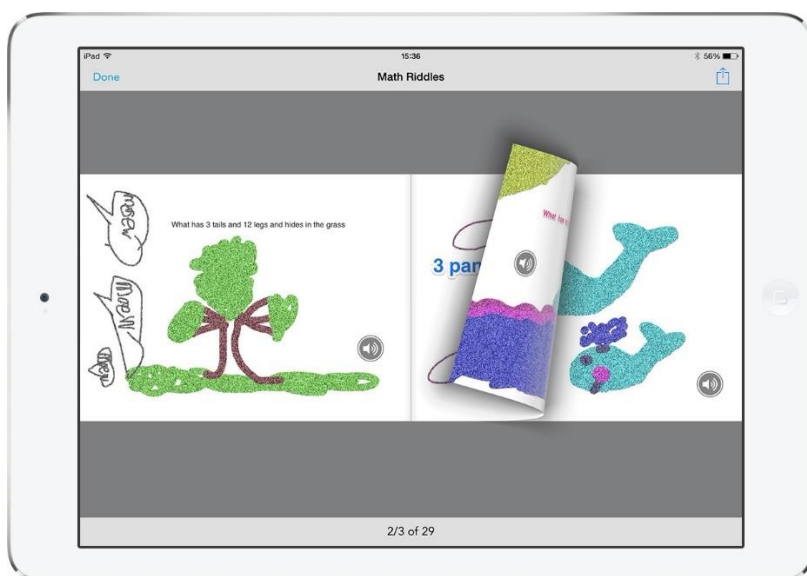
«En person som er vokst opp med to eller flere språk og som identifiserer seg med disse språkene og/eller en person som identifiserer seg med flere språk og bruker flere språk i sin hverdag, selv om språkbeherskelsen ikke er like god på alle språk.»

(Utdanningsdirektoratet, 2016)

Definisjonen gir rom for at deltakere i prosjektet kunne ha flere enn to forskjellige språk de vokser opp med. Det er uklart i denne undersøkelsen om barna og barnets hjem har flere enn to språk å forholde seg til. Derfor valgte jeg å bruke denne terminologien og definisjonen.

Book Creator

Book Creators hjemmeside presenterer applikasjonen som et enkelt verktøy for å lage digitale bøker. Ved å kombinere tekst, bilder, lyd og video kan det skapes interaktive fortellinger, poesi, vitenskapelige rapporter, m.m. To millioner digitale bøker lages i forskjellige land i hele verden hver måned, ifølge hjemmeside. (BookCreator, 2020) Statped omtaler Book Creator som et pedagogisk arbeidsredskap som kan hjelpe til å legge til rette for et mer inkluderende felleskap. (Statped, 2020)

Figur 1 Eksempel på Book Creator side. Hentet fra <https://www.showbie.com/if-you-use-showbie-and-book-creator-in-your-classroom-youll-love-the-latest-update-to-showbie/>

Læreren profesjonsfaglige digitale kompetanse

I opplysningsfilm om PfdK forteller forsker og medforfatter av rammeverket, Ann-Therease Arstorp om at hensikten til rammeverket er «... å forstå samspillet mellom samfunn, lærerrolle og teknologi.» (Utdanningsdirektoratet, 2018, 0:02–0:09)

Figur 2 Modell for lærernes PfdK. Hentet fra <https://www.udir.no/contentassets/f836559884a7492db220da4d16931e65/visuell-modell-larerens-pfdk.jpg>

Selv om læreren profesjonsfaglige digitale kompetanse – PfdK ikke er direkte skrevet for barnehagelærere, har rammeverket blitt brukt i oppgaven, fordi rammeverket setter fokus på lærernes didaktiske og pedagogiske kompetanse til å bruke teknologi i utforskning av verden. For analysedelen i oppgaven er denne modellen brukt som støtte til å beskrive digitale pedagogiske kompetanse.

Språkutviklingsarbeid

Språkutvikling er sentral for barns allsidige utvikling, og ifølge rapporten *Spørsmål til Barnehage-Norge 2019* (Fagerholt, Myhr, Naper & Løe, 2020, s.56) vurderer en av tre barnehager alle barns språk. Dette viser til god forståelse og grundig arbeid i språkutvikling i mange av barnehagene. Videre sier rapporten at resultatene fra språkkartlegging vanligvis brukes til informasjon og samtaler med foreldrene. Det som er utfordrende er, at de fleste kartleggingsverktøy som brukes i norske barnehager, er utviklet for barn som har norsk som morsmål, og at tilgang på morsmåls lærere er svært begrenset. (NAFO, 2020) Utdanningsdirektoratet (2017a) har utviklet en samtaleguide mellom barnehagene og foresatte som kan brukes, når språkutvikling av flerspråklige

barn ikke er som forventet. Dette er brukt for å få mer kunnskap om barnets språkutvikling i morsmålet og for å danne grunnlag for et godt samarbeid med foresatte om barnas språkutvikling. Dermed er oppgavens syn på språkutviklingsarbeid tett knyttet til samarbeid med flerspråklig hjem. Målet for oppgaven er å få tilbakemeldinger om Book Creator er et verktøy som kan brukes i samarbeid om språkutvikling av flerspråklige barn.

Planlegging og gjennomføring

Ifølge den nye rammeplanen skal barnehagen ses på som en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 37) Det pedagogiske arbeidet skal hvile på barnehageloven og rammeplanen. Planlegging av pedagogiske aktiviteter skal ledes av pedagogisk leder, men alle barnehageansatte på avdelingen skal sørge for at dette gjennomføres. Rammeplanen og formuleringer som *personalet skal*, ledet til at jeg inkluderte alle på avdelingen i workshop og alle på avdelingen som informanter.

Hele personalgruppen skal være involvert i planlegging og refleksjoner over det pedagogiske arbeidet, dette for å videreutvikle planer og føre en åpen diskusjon og refleksjon om egen praksis. Jeg er dermed interessert i erfaringer barnehageansatte har gjort seg i prosjektet og hvordan dette har påvirket barna og/eller hele barnehagegruppen, samt hvordan de vurderer og planlegger arbeidet videre.

Samarbeid mellom flerspråklig hjem og barnehage

Samarbeid mellom flerspråklig hjem og barnehage er avgjørende for å ivareta barnas behov for trivsel og allsidig utvikling. Det brukes begrepet «hjem» istedenfor foreldre, fordi det kan være andre personer enn barnas biologiske foreldre som barnehagen kan samarbeide med. Og det brukes flerspråklig, fordi denne oppgaven fokuserer på hjem som er flerspråklige. Rammeplanen nevner ikke spesifikt samarbeid med flerspråklige hjem, selv om NAFO-s nettside om samarbeid mellom hjem og barnehage tydelig fremhever at spesielle hensyn bør tas når barnehagen møter et flerspråklig hjem. (NAFO, 2020a)

Noen eksempler av disse hensyn er presenterte i kapittel om tidligere forskning og skal brukes for oppgavens analyse.

1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål

Oppgavens problemstilling beskriver fokus på erfaringer barnehageansatte hadde gjort seg med barnehagebasert kompetanseutvikling, språkutviklingsarbeid, samarbeid med flerspråklig hjem og digital praksis. For å besvare problemstillingen, er semistrukturert gruppeintervju brukt. Problemstillingen er:

Hvilke erfaringer har barnehageansatte gjort seg med planlegging og gjennomføring av språkutviklingsarbeid ved bruk av Book Creator i samarbeid med foreldre til flerspråklige barn?

For å konkretisere problemstillingen er det valgt to forskningsspørsmål:

1. Hvilke erfaringer har ansatte gjort seg med planlegging og gjennomføring av språkutviklingsarbeid med Book Creator?
2. Hvilke erfaringer har ansatte gjort seg med bruk av Book Creator i samarbeid mellom barnehage og flerspråklige hjem?

1.4 Oppgavens struktur

I kapittel 1 beskriver bakgrunn for valg av tema og viser til målet med masterstudien. Målet deles så opp i personlige, intellektuelle og praktiske komponenter. Videre klargjøres en del begreper som brukes i oppgaven, problemstillingen og forskningsspørsmålene presenteres også. Til slutt beskrives oppgavens struktur.

Kapittel 2 begynner med å forklare hvordan aktuell forskning på valgt tema ble funnet og presenterer forskningsgrunnlaget for oppgaven. Tidligere forskning deles inn i tre hovedtemaer: samarbeid mellom barnehage og (flerspråklig) hjem, planlegging for flerspråklig utvikling, planlegging og kompetanseutvikling for digital praksis.

I kapittel 3 viser det teoretiske rammeverket og herved relevant teori. Dette inneholder Vygotskys syn på språkutvikling, syn på samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem, Hedegaards modell for individ i utvikling, funn fra Monitor 2019, og noen elementer i digital didaktisk design og rammeverk for profesjonsfaglig digital kompetanse. Her presenteres avslutningsvis også sammenhengen i den teoretiske tilnærmingen.

I kapittel 4 finnes metodebeskrivelsen. Denne tar for seg metodevalg, vitenskapelig teoretisk begrunnelse og semistrukturert gruppeintervju. Fastsettelse av informanter, min forskerrolle og forklaring på valg av analysemetode er også presentert her. I dette kapitlet beskrives også forberedelsene og gjennomføringen av workshop og intervju. Validitet, reliabilitet samt etiske refleksjoner er også presentert i dette kapitlet.

I kapittel 5 presenteres resultater med fenomenologisk tilnærming. Informantenes svar er fordelt i tre kategorier og til slutt presenteres hovedfunn.

Kapittel 6 er drøftingskapittel. Her presenteres funnene med hermeneutisk tilnærming. I denne delen er funn sammenlignet med teorier og tidligere forskning, for å undersøke om og i hvor stor grad de samsvarer med presentert forskning og svarer på oppgavens problemstilling.

Kapittel 7 er oppgavens kapittel hvor konklusjoner og veien videre er fremlagt.

I kapittel 8 er referanseliste presentert, i alfabetisk ordning og i APA-stil.

Kapittel 9 inneholder oppgavens fem vedlegg.

2 LITTERATURSØK OG TIDLIGERE FORSKNING

I masteroppgaven er oversikt over tidligere forskning en del av det teoretiske rammeverket. Hovedmålet er å lese, systematisere og ha et kritisk blikk på andres forskning for å kunne produsere egen kunnskap om valgt tema. Det er i denne delen at forsker inntar sin posisjon i feltet. (Krumsvik & Mørk Røkenes, 2019, s. 99-100) Dette kapitlet har tre underkapitler. Først skal jeg presentere metode som ble brukt for litteratursøk. Videre i kapitlet er en systematisk oversikt over tidligere forskning fremlagt. På slutten av kapittel er noen felles tendenser i tidligere forskning presentert.

Tidligere forskning kategoriserte jeg i tre temaer som er relevante for oppgaven:

- samarbeid mellom barnehage og (flerspråklig) hjem,
- planlegging for flerspråkutvikling
- planlegging og kompetanseutvikling for digital praksis.

2.1 Litteratursøk

Litteratursøk er et omfattende arbeid som viser til hvilke resultater tidligere forskninger har kommet frem til i lignende tema, samtidig viser et oversiktlig litteratursøk masterkandidatens akademiske modenhet. Det er også viktig å avgrense søket for å ikke drukne i antall artikler. En måte å gjøre det på er å bruke *inkluderings- og ekskluderingskriterier*. (Krumsvik & Mørk Røkenes, 2019, s. 112) I tabellen er oversikt over disse kriteriene presentert.

Tema	Inkludert	Ekskludert
Database	Oria, Idunn og Google Scholar	Eric
Tid	2010 - 2020	Forskning før 2010
Fokus	Litteratur som fokuserer på barnehage, barnehageansattes erfaringer, foreldresamarbeid og digitale verktøy.	Artikler som forsker på skole.
Publikasjoner	Fagfellevurderte artikler, bøker og rapporter.	Upubliserte studier.
Språk	Norsk, engelsk.	Andre språk.
Søkeord	Barnehage, didaktikk, IKT, planlegging, digitale verktøy, gjennomføring, foreldresamarbeid, språkutvikling og flerspråklighet.	Skole.
Metode	Kvalitativ og kvantitativ.	-

Figur 3 Tabell over kriteriene for litteratursøk.

For å gjennomføre søket brukte jeg databaser som Oria, Idunn, og Google Scholar. Databasen som gav mest relevante artikler, var Google Scholar, og det var noen av de engelske forskningene som var mest interessante for denne oppgaven. Søkeordene var: barnehage, didaktikk, IKT, planlegging, digitale verktøy, gjennomføring, foreldresamarbeid, språkutvikling og flerspråklighet. I søkefeltet settes disse ordene sammen i forskjellige kombinasjoner og blir oversatt til svensk og engelsk for å få utenlandsk forskning. Forskning som er presentert er fagfellesvurdert forskning samt noen relevante rapporter som ikke er fagvurderte. Krumsvik og Mørk Røkenes (2019, s. 100-101) hevder at forskningslitteratur innenfor lærerstudiene finnes i mange former, også i form av «grå» litteratur. Som for eksempel rapporter bestilt av regjeringer, som brukes i dette litteratursøket. I samråd med andre forskere har jeg valgt at noen relevante rapporter blir brukt for å vise kvantitative undersøkelser. Dermed brukes for denne studien tidligere forskning som både har kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode. IKT og digitalisering er i stadig endring, dette litteratursøket baseres på forskning som er tilgjengelig fra 2010 til 2020. Likevel er det mulig at funnene blir utdaterte om kort tid. Samtidig har oppgaven med planlegging, samarbeid og flerspråklighet å gjøre. Forskning i disse temaene kan være aktuelle, selv om de er eldre

og uavhengige av bruk av digitale verktøy. Forskning som er av eldre dato enn 2010, og er knyttet til skolen eller skrevet på et annet språk enn skandinavisk, eller engelsk språk ble ekskludert.

2.2 Tidligere forskning

2.2.1 Samarbeid mellom barnehage og (flerspråklig) hjem

Kyuchukov (2018) presenterer en studie som er gjort i to grupper av barnehagebarn som har tyrkisk som morsmål i Berlin. Resultater viser at barna fra begge grupper mister kunnskap i sitt morsmål allerede i barnehagen, dette til tross for at en gruppe hadde morsmålstime en gang i uken og at foreldrene snakket tyrkisk med dem. Enda dårligere var resultatene i gruppen som ikke brukte tyrkisk i barnehagen, og der foreldrene ikke ble oppmuntret til å snakke morsmål med sine barn. Forskning etterlyser bedre forståelse for samarbeid mellom barnehagene og hjemmene for å beholde tospråkighet. Tap av morsmål kan ha negative konsekvenser på kognitiv utvikling blant tospråklige barn. Studien appellerer til behov for morsmålutvikling i barnehage, fordi språk og ordforråd har stor betydning for hvordan barna klarer seg seinere i skolen. Likeså er det presentert kunnskap om at barnehagebarna tilegner seg nytt språk effektivt og raskt.

Sandberg og Ottosson (2010) forsket på samarbeid mellom pedagogene og foresatte i barnehagene. I de 20 intervju samtalene som ble gjort kom det tydelig frem at pedagogene mangler kunnskap om samarbeid. Intervjudeltakerne opplyser at de heller ikke har fått tilbud om opplæring på tema. Studien viser også at det er stor forskjell mellom barnehagene og hvor stor støtte barna får med sine utfordringer.

Harper og Pelletier (2010) skriver i sin artikkel om funn fra 42 barnehager i Canada. Foreldre som har engelsk som andre språk tar sjeldnere kontakt med barnehageansatte enn foreldre som har engelsk som første språk. Forskere kunne ikke konkludere at foreldrenes inkludering i akkurat denne studien hadde påvirkning på barnas kognitive utvikling. Samtidig henvises det til en rekke studier som bekrefter positiv påvirkning på forskjellige områder når foreldrene er inkludert i sitt barns utvikling i barnehage og skole.

Jæger problematiserer at mange flerspråklige aldri blir utfordret til å vise sin ordkunnskap på sitt morsmål. Dette mener Jæger (Jæger, 2019, s. 73-87) kan gi et begrenset bilde av hva barna kan. Forskeren hevder at digitale medier derfor egner seg godt til arbeid med morsmål for å utvikle ordforråd på begge språkene som barnet skal utvikle. (Jæger, 2019, s.148) Det henvises også til en rekke forskere som viser til gode resultater når foreldre involveres i språkinnlæringsprosessen. Språk og identitet er tett knyttet sammen. Derfor bør barnehagene som ønsker å lykkes i sitt språkfremmede arbeid anerkjenne verdien av flerspråklighet og vise respekt for familiens kulturelle og språklige bakgrunn, skriver Jæger.

2.2.2 Planlegging for flerspråkligutvikling

Kunnskapssenteret for utdanning utarbeidet en rapport med forskningskartlegging der de presenterte forskning fra flere ulike land om temaet *tidlig innsats i flerspråklig opplæring i barnehage*. Forskningen viser at tilbakemeldinger barna får i språkarbeid fungerer læringsfremmende, men det som er avgjørende for at tilbakemeldinger kan ha positiv virkning, er god planlegging. Flere artikler brukt i kartlegging understreker hvor viktige grundig gjennomtenkte og godt planlagte aktiviteter er i barnehagen. Noen forskere påpeker at det er spesielt viktig å ha god struktur på språkutviklingsarbeid for barn som er tospråklige. (Lillejord, 2017)

En annen undersøkelse fra 2011 viser til at det finnes flerspråklige barn i alle Norges kommuner, også i de syv fylkene som er i rurale områder i Norge. Et sentralt funn i rapporten er at det bare er tre prosent av ansatte i barnehage som har videre utdanning i flerkulturell pedagogikk eller lignende. (Andersen et al., 2011) Sistnevnte rapport er av eldre dato, men en nyere forskning viser at barnehageansatte bruker forenklet språk med flerspråklige barn. (Olsen, 2017, s. 194-196) Funnet kan tyde på at barnehageansatte fortsatt mangler kompetanse i flerspråklighet. Å bruke forenklet språk med flerspråklige barn mener Olsen kan hemme ordinnlæringen.

To kvalitative studier viser at om en skal se på mangfold som en normaltilstand, må flerspråklighet være synlig og i bruk i hverdagen, ikke bare ved spesielle anledninger. Forskerne Tkachenko, Giæver, Bratland og Syed (2015) gjennomførte intervju av totalt tolv flerspråklige assistenter og analyserte spørreskjema fra barnehagenes styrere, som var en del av prosjektet. Funnene viser til at samtlige styrere og assistenter har samme

erfaring av kompetanseheving av hele personalgruppen. Dette har bidratt til en mer systematisk jobbing med flerspråklighet og utvikling av kulturelt mangfold.

Flerspråklige assistenter var ikke bare «gjester» i barnehager lenger. Etter prosjektets slutt ble de sett på som kompetente medarbeidere, som kan bidra til språkutvikling.

En artikkel om språkkartlegging av flerspråklige barn i barnehagen diskuterer fordeler og ulemper med kartlegging som metode i barnehage. (Essahli Vik, 2017) På den ene siden har barnehagene fått klare signaler fra regjeringen om at barnehagen også skal være læringsinstitusjon, og at en veiledende språknorm skal innføres. På den andre siden henviser forskere til den nordiske humanistiske modellen som bygger på et helhetlig syn på læring og et syn på barndommens egenverdi. Men norske barnehager må standardiseres for å sikre kvalitet, det er slik Essahli Vik (2017) leser OECDs vurdering av norske barnehager. Skeptikere stiller spørsmål om politisk kontroll og undervurdering av den faglige forståelse. Kartleggingspraksis kritiseres ofte også fordi den fokuserer på hva barnet ikke kan og med det stigmatiseres barnet ytterligere. Det understrekes at økt kompetanse i barnehagene er en forutsetning for en god kartleggingspraksis. Essahli Vik (2017) konkluderer med at det finnes åpning for kompromisser, men at det finnes tendenser i diskurser som kan øke uenigheter om kartlegging av flerspråklige barn i barnehagen.

2.2.3 Planlegging og kompetanseutvikling for digital praksis

Sandvik, Smørddal og Østerud (2012) beskriver i sin artikkel funn om hvor viktig voksenrollen er når applikasjoner på i Pad brukes i språkutviklingsprosessen. Den voksne skal være en entusiastisk veileder som støtter barnas utforskning. En voksen som er i aktivitet på nesten like vilkår, men med sin rike erfaring fra livet, er mest motiverende for barnas utvikling.

Hvis barna ikke møter digital kompetente voksne, kan de gå glipp av læringsmuligheter, fordi læring skjer uansett, mener Hernwall (2016) i sin artikkel. Barna bruker hverandre som veiledning og lærer hverandre nye ting med bruk av digitale verktøy. Barnehagen som første trinn i utdannelsessystemet bør sørge for at barna får veiledning også fra profesjonsutøvere i barnehagen og ikke bare fra hverandre. Funn presentert i artikkel viser at IKT i barnehagen er oppfattet som enten en mulighet for å støtte utvikling av spesifikke kompetanser, eller som en trussel mot veletablert barnehagepraksis.

Hoel og Jernes (2020) presenterer resultater av et prosjekt som heter *Bøker og apper: Utvikling av Vurderingsverktøy for E-Bøker for Barn*. Prosjektet inkluderte seks barnehager og tolv barnehagelærere som informanter. Barnehagelærere filmet seg selv i fire leseøkter i løpet av tre uker. Halvparten av barnehagelærerne leste bildebok-apper med lite digital interaktivitet, mens de andre leste digitale bøker med høy grad av interaktivitet. Artikkelen presenterer refleksjoner fra to barnehagelærere som leste digitale bøker med høy grad av interaktivitet. Barnehagelærerne forteller om forberedelser de gjør i forkant av første og andre lesing, og hva de føler etter avsluttet aktivitet. Det som er interessant i funnene og har betydning for denne oppgaven, er at forberedelsene endrer seg etter hver gang, når en får erfaring med hvordan barna reagerer på en interaktiv aktivitet på nettbrett. En av de didaktiske endringene for andregangslesing er at barnehagelærerne organiserer turtaking for trykking i boken, slik at de opplever bedre kontroll over lesesituasjonen.

2.2.4 Oppsummering av tidligere forskning

Tidligere forskning viser enighet at samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem er nødvendig for barnas språkutvikling. Barnehageansatte mangler kunnskap om flerspråklighet, og barna blir sjelden utfordret til å vise sin ordkunnskap på sitt morsmål. I denne oppgaven skal forskningen være veiledende når informantenes erfaringer og vurderinger om foreldresamarbeid skal analyseres. Jeg skal undersøke om informantene ser muligheter i foreldresamarbeid for språkutvikling ved hjelp av Book Creator.

Skal en lykkes med språkutviklingsarbeid i barnehage, er struktur og god planlegging viktig. Fremfor alt er god planlegging nødvendig for barn som tilegner seg flere språk samtidig. Noe forskning sier at barnas språk bør kartlegges for å kunne planlegge bedre språkmiljø i barnehagen. Kritikken som er presentert i Essahli Vik (2017) artikkel, er at for at kartleggingspraksis skal fungere, trenger barnehagene blant annet kompetente voksne. I dette prosjektet deltar alle barnehageansatte i planleggingen og gjennomføringen, spørsmålet er hvordan det har påvirket prosjektets gang. Erfaringer som barnehageansatte har med flerspråklighet fra før kan være avgjørende for hvordan de ser på flerspråklighet og hvilke strategier de bruker.

Kompetanse er nøkkelord også i artiklene om digital praksis i barnehage. For at digitale verktøy kan brukes i pedagogisk aktivitet, må barnehageansatte ha kompetanse, vise

engasjement og didaktisk refleksjon over egen praksis. Dette er nødvendig for å utvikle pedagogiske aktiviteter ved hjelp av digitale verktøy. Funnene fra disse artiklene skal sammenlignes med informantenes erfaringer. Hvor engasjerte og kompetente informantene er, blir ikke målt på noen måte, men de skal selv vurdere dette ved å dele sine erfaringer i prosjektet.

3 TEORETISK RAMMEVERK

Teorier presenterte i dette kapitlet er brukt i flere sammenhenger i oppgaven. Ved hjelp av valgte teorier blir nøkkelbegrepene fra problemstillingen operasjonalisert. Egeberg hevder at «når førstespråket brukes til enkel kommunikasjon i hjemmet og i liten grad til mer avansert kommunikasjon, læring av ny kunnskap og lesing, vil det i liten grad bli utbygd.» (Egeberg, 2012, s.59) Målet med denne oppgaven er at morsmål blir synlig og utbygd også i barnehagens pedagogiske aktiviteter og at foreldre er aktivt inkluderte i sitt barns morsmåls- og andrespråkutvikling. Med dette blir flerspråklige foreldre en del av et nytt, utvidet kommunikasjonsområde med hjelp av digitale verktøy. Dette stiller nye krav, spesielt til barnehageansatte.

Vygotskys sosiokulturelle læringsteori, som er en viktig pilar i Hedegaards modell, er valgt som hovedteori for å skape læringsteoretisk forståelse av oppgavens syn på språkinnlæring. Forståelse av samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem og utvikling av flerspråklighet er også grunnleggende for forståelse av tematikken. Hedegaards modell fungerer som et stilas som oppklarer rammene i hvilken læring og utvikling som skjer. Spesielt aktuelt for denne oppgaven er aspektet av individenes utvikling, sett i en samfunnskontekst. Som følge av den nyeste rammeplanen for barnehagen og krav om digital praksis i barnehagene har digital didaktikk blitt brukt for å drøfte informantenes digitale kompetanse. Barnehageansatte har i tillegg til det tradisjonelle pedagogiske og omsorgspersonens rolle også fått rolle som digital mediator. Dette bringer med seg nye forventninger som barnehagepersonell møter. Dermed er funn fra Monitor barnehage 2019, DDD – digital didaktisk design og PfdK – profesjonsfaglig digital kompetanse - modellen også presentert som en del av teoretisk kapittel. Til slutt er sammenheng i den teoretiske delen presentert.

3.1 Sosiokulturelt perspektiv på språkutvikling ifølge Lev Vygotsky

Vygotskys sosiokulturell læringsteori forsvaret synet at læring skjer i samspill mellom individ og verden, og at kognitive prosesser skjer i samspillet mellom kognisjon og kontekst. (Lyngsnes & Rismark, 2014, s. 79)

ō R t k q t " v q " o c u v g t k p i " j k u " q y p " d g j c x k q w t . " v j g "
y k v j " v j g " j g (Vygotskij, Cole, John-Steiner, Scribner, & Souberman, 1978, s. 25)

Barnet bruker språk som et verktøy for å manipulere omgivelser og med det seinere utvikle intellekt som til slutt leder til utføring av komplekse oppgaver. Alt dette er svært spesifikt for menneskearten. Vygotskij et al. (1978, s. 26) konkluderer med at om barn skal løse praktiske oppgaver, er språk like viktig verktøy som deres øyne og hender. Han hevder også at desto mer kompleks oppgaven er, desto viktigere er språket.

Vygotskys syn på flerspråklighet er sett på som noe positivt for læring og utvikling av språk. Imsen (2014) henviser til Vygotsky når hun argumenterer for at flerspråklighet gir positiv utvikling til det intellektuelle. Vygotsky var blant de første forskere som hadde positivt syn på flerspråklighet. (Özerk referert i Jörneryd, 2009, s. 9). Mennesker befinner seg i forskjellige situasjoner i sitt liv, og flerspråklighet kan til og med være livsnødvendig. Første, og andre språk har mange likhetstrekk. Uansett hvor mange språk en skulle ha, har de et felles fundament. Med dette mente Vygotsky at alle språk består av følelser, kunnskaper, opplevelser og erfaringer. Morsmål er derfor av vesentlig betydning for læring av andre språk, ifølge Vygotsky. Med morsmål i bunn kan barna overføre meningen av ordene til det nye språket. Barnet utvikles best i prosess med en lærer som veileder barnet eller i samarbeid med jevngamle som har mer kunnskap, hevder Vygotskij et al. (1978, s. 87) I samhandlingen imiterer barnet ofte, og ifølge Thurmann-Moe, Dale, Özerk og Bråten (1996) så Vygotsky på imitasjon som gjenskaping og ikke som kopiering. Med imitasjonens gjenfortellende kvaliteter skaper barnet egen forståelse og innsikt.

Ifølge Vygotsky er det å kunne to språk av stor betydning for livet generelt. Godt utviklet språk er viktig når en skal løse komplekse oppgaver i livet, og livet byr ofte på komplekse og intellektuelt krevende oppgaver, men for å løse oppgaver må vi bruke de medierende redskapene. Disse er integrert del av prosessen og det kan være fysiske redskap eller tanker og ideer som vi bruker til å løse oppgavene med. Oftest er det ikke mulig å dra skille mellom de materielle og ikke materielle medierende redskap. Säljö, Gilje og Goveia (2016, s. 109) gir eksempel på linjal, som er et fysisk redskap, men den får funksjon fordi den har millimeter og centimeter på seg – og disse er ikke materielle/språklige redskap. (Säljö et al., 2016, s. 108-109). Likeså er i oppgaven nettbrett det fysiske redskap, men uten at de barnehageansatte bruker Book Creator for å jobbe med språket, hadde selve nettbrettet ikke hatt sin fulle funksjon som medierende redskap. Säljö et al. (2016, s. 110) bruker begrepet «kognitive hybrider» for å beskrive menneskene sett fra et sosiokulturelt perspektiv, fordi mennesket kan bruke artefakter

for å fysisk endre på noe eller formidle en mening. I dag har vi mange redskaper som kan hjelpe oss med det, spesielt i digital form. Alle digitale oppfinnelser vi er omgitt av skaper nye vilkår for hva og hvordan vi lærer.

3.2 Samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem

Etter barnehageloven har både barn og foresatte rett til å aktivt medvirke og medbestemme barnehagens virksomhet. Utfordringen er at pedagoger uttrykker usikkerhet om egne kompetanser til å møte flerspråklige foresatte. Dermed er nært samarbeid vanskelig å skape. (Bergersen og Lauritsen referert i Sønsthagen, 2018) Paradoks oppstår når eksperter sier at foreldresamarbeid er nødvendig for å lykkes med å støtte morsmål. (NAFO, 2020a)

Personalet skal ifølge rammeplanen:

«... bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norsk-/samiskspråklige kompetanse.» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 24)

I tillegg til rammeplanen finnes det støttemateriell til rammeplanen som forklarer hvorfor foreldresamarbeid er avgjørende for flerspråklig utvikling i barnehager. Bla. er støttemateriell som webinar *Språklig mangfold* (Utdanningsdirektoratet, 2018a, 06:45-08:40) som gir grunnlag for min forskning. Professor Rydland forteller om at for å lykkes med morsmål i barnehage, er foreldresamarbeid avgjørende, fordi flerspråklige barn har et større språklig repertoar enn det som kommer til uttrykk i situasjoner der de bare kan kommunisere på norsk. Det helhetlige repertoaret er vanskelig å forstå om vi ikke har kjennskap til respektive morsmål, det er derfor viktig med et godt etablert samarbeid.

Likeså er det viktig å kartlegge barnas kunnskaper på begge språk. NAFO (2020) har utviklet kartleggingsmateriale som tar for seg barns flerspråklige kompetanse, foresattes erfaringer knyttet til barns kompetanse på morsmål og også språkmiljøet i barnehagen. Selv om debatten omkring kartlegging av språket er delt, mener ekspertene at det er viktig at voksne som skal jobbe med flerspråklige barn, har kjennskap til hele ordforrådet til barnet.

Samtidig skriver utdanningsdirektorat på sine nettsider

«... at det som regel tar lengre tid å lære seg flere språk enn bare ett. Det er derfor helt vanlig med en noe mer langsom progresjon i språkutviklingen generelt.»

(Utdanningsdirektoratet, 2017b)

Dette er ifølge hjerneforskere ikke helt sant. Allerede ved de første par måneder i barnets liv kan babyen skille mellom førstespråkets eller andrespråkets lyder, allerede ved sju måneder kan babyer bruke tonefallet til de språkene. Dette kan forklare hvorfor tospråklige barn klarer å tilegne seg begge språk like fort. (Øzerk, 2016, s 131.)

At barnehageansatte uttrykker lite kompetanse på å møte flerspråklige foreldre og om de i tillegg mener at flerspråklige barn oftere har sein språkutvikling, kan dette være uheldig kombinasjon for barnas utvikling generelt. Målet med denne forskning er å finne ut hvilke erfaringer barnehageansatte har gjort seg med flerspråklige foresatte i forbindelse med prosjektet.

3.3 Hedegaards modell ó individ i utvikling

Bruk av Hedegaards modell har til hensikt å fremheve et komplekst nettverk, som forklarer hvordan individer og samfunnet utvikles og påvirker hverandre. Modellen kan leses fra to sider. På den ene siden er samfunnets rammer som setter individenes utvikling i samfunnsperspektiv, og på den andre siden er det individenes egne motiver og kompetanser som påvirker overganger og utvikling. Individ i fokus i modellen er barnet som er i utvikling gjennom overganger. For oppgavens sammenheng brukes modell for barnehageansatte.

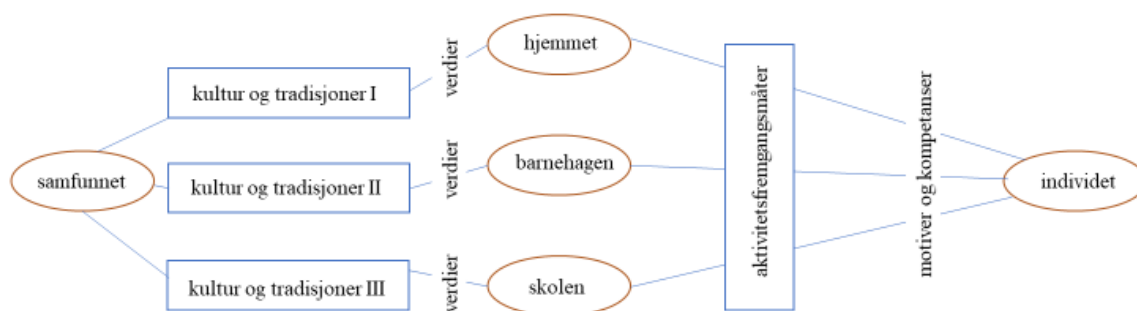
Sentralt for utvikling og læring i kulturhistorisk teori er deltakelse og medvirkning i en rekke hendelser i institusjonelle praksiser. (Hedegaard & Fleer, 2019, s. 2-3)

Institusjonelle praksiser, som vist på modellen, kan være hjemmet, barnehagen og skolen. *Individet* (som presentert i Figur 4) gjennomgår flere overganger i og mellom forskjellige institusjonelle praksiser. Overgang i individenes liv skjer når de går inn i en ny situasjon med nye krav. Disse kan påvirke ham eller henne negativt, og resultatet kan være at tidligere kompetanser forsvinner eller blir underordnet i forhold til andre kompetanser. Overgang er et nøkkelbegrep for å forstå utvikling, hevder Hedegaard og Fleer. (2019, s. 4) Modellen som er presentert viser til ulike dimensjoner i overganger.

På den ene siden er det samfunnsperspektivet som påvirker overganger, på den andre siden individenes perspektiv.

Hedegaard argumenterer for at disse overganger ikke bør bli sett som noe problematisk, men noe som gir muligheter for utvikling. Hedegaard påpeker at hennes analyse av aktivitetsfremgangsmåte bidrar til nytt teoretisk syn på overganger. Hun setter lys på individenes intensjoner i aktivitetsfremgangsmåte i forskjellige institusjonelle praksiser. (Hedegaard & Flee, 2019, s. 14-15)

For å bedre forstå Hedegaards modell i sammenheng med denne oppgaven, oppklares modellens elementer og begrep. De følger en rekkefølge som er presentert i figuren og med forklaring om hvordan elementene skal brukes for drøfting i oppgaven.

Figur 4 Norsk oversettelse av relasjonsmodell, mellom samfunnets praksis og individer med kulturell tradisjon og aktivitetsfremgangsmåter som medierende faktorer. Fra *Children's transitions in Everyday Life and Institutions*. (s.5), av M. Hedegaard og M. Flee, 2019, London: Bloomsbury Academic.

Samfunnet lager veien for hvordan en persons overganger i livet kan bli. (Hedegaard & Flee, 2019, s. 6) Samfunnets rammer for denne oppgaven er styringsdokumentet Rammeplan for barnehagen og samfunnets offentlige debatt om flerspråklighet og bruk av digitale verktøy i barnehage. Disse kan direkte eller indirekte påvirke samarbeid med foresatte, språkinnlæring og læring med digitale verktøy. Rammeplanen er formulert på en måte som gir alle barnehageansatte ansvar for gjennomføring av aktiviteter. Formulering som *personalet skal*, finnes i alle fagområder i rammeplanen og med det skapes det forventninger om deltakelse i forskjellige aktiviteter. Dette blir en viktig del av oppgavens diskusjon, siden jeg ønsker å vite hvordan informantene klarte å fordele arbeidsoppgavene i prosjektet mellom seg. Den offentlige debatten om innføring av digitale verktøy i barnehagene er splittet. Likeså er flerspråklighet og mangfold debattert mye i media. Fordeler og ulemper av innvandring som diskuteres i offentlig debatt kan ha påvirkning på foreldresamarbeid og morsmålets betydning for

språkutvikling. Hvorvidt disse elementene er aktuelle i informantenes svar, blir diskutert i drøftingen.

Kultur og tradisjoner er skapt fra samfunnets krav og forventninger. De nordiske velferdsstatenes syn på familie og barndom er unik og annerledes, sammenlignet med mange andre regioner i verden. Dette kommer fra nordisk kultur og sosialdemokratisk politisk styre. (Kristjansson, 2006, s. 27) Barnas rettigheter er godt tatt vare på, og barndommens egenverdi er tradisjonelt akseptert. I barnehagen er frilek viktig for barnas fremgang, og overgang til skolen er myk. Dette vises bla. i hvor seint barna starter på skolen og at det tradisjonelt sett er lite fokus på formell karaktergivning de første par årene på skolen. (Kristjansson, 2006, s. 22) Barnehagen må likevel forholde seg til rammeplanen som kan oppleves som dokument med mange krav til læring og alt *personalet skal*. I hvor stor grad er informantene påvirket av etablert kultur og tradisjoner blir synlig fra tolking av deres svar.

Verdier som skapes i en bestemt kultur og tradisjoner kan også påvirke hvordan informanter opplever sin rolle i prosjektet. Som nevnt ovenfor er tradisjonelt sett barndommens verdi i seg selv noe som preger norske barnehager. For denne oppgaven blir det interessant å se om informantene mener at barndommens verdi blir kompensert pga. fokus på flere læringssituasjoner i barnehagen.

Hjemmet/barnehagen/skolen er i boken omtalt som institusjonelle praksiser. I disse institusjonene og mellom dem, opplever individet overganger. Overganger er kjernen for å forstå utvikling, ifølge Hedegaard og Fleer (2019, s.4). Forhold i overganger kan fremme eller forhindre individets utvikling. En overgang som er av særlig interesse for denne oppgaven er, overgangen fra de barnehageansattes hjem til barnehage. Dvs. overganger fra personlige oppfatninger og erfaringer til profesjonsfaglige erfaringer. Her er det også aktuelt å se på funn i Monitor 2019, og sammenligne med funn på nasjonalt nivå. Individenes innstillinger og kompetanse er tett knyttet til opplevelser av hvordan de erfarer utviklingsprosess ved hjelp av digitale verktøy. (Kerckaert, Vanderlinde & van Braak, 2015) Om individer har positive eller negative innstilling til bruk av digitale verktøy, har dette påvirkning på praksis i barnehagen og hjemmet. Kompetansen er mer knyttet til erfaring og utdanning, men ifølge Mikelić Preradović et al. (2017) er innstilling nært knyttet til mangel på kunnskap. I sin studie fant de ut at

barnehageansattes motstand mot bruk av digitale verktøy i barnehagen, var grunnet manglende kunnskap om hvordan benytte digitale ressurser pedagogisk i hverdagen.

Motiver og kompetanser gir innhold til hvordan individet utfører aktiviteten.

Individenes motiver og kompetanser kan endre seg i løpet av aktiviteten og «... in the long run, may also change the practice traditions.» (Hedegaard & Fleer, 2019, s. 9)

Motiver og kompetanser individene erfarer i utviklingsprosessen kan over tid endre tradisjoner, samtidig har de sitt opphav i en tradisjonell bakgrunn og kan dermed bli dypt forankret i den etablerte forståelsen av verden. Oppgavens mål er å undersøke hvordan prosjektet har påvirket barnehageansattes motiver og kompetanser for videre samarbeid med flerspråklige foresatte og bruk av Book Creator.

Aktivitetsfremgangsmåte er formet av forventninger om hvordan individet oppfatter institusjonelle praksiser. (Hedegaard & Fleer, 2019, s. 10) I kontekst av denne oppgaven er det viktig at digitale verktøy ikke er presentert som noe som er vanskelig å bruke i praksis, og noe som barn eller voksne ikke kan. Likeså er erfaringer de barnehageansatte har med andre rammer i sitt arbeidsmiljø viktige for aktivitetsfremgangsmåte, her tenker jeg spesielt på tidsrammer. Barnehagepraksis kan være formet i forskjellige omstendigheter. Om de barnehageansatte føler og uttrykker misnøye og oppgitthet over rammer de møter på arbeidsplassen eller digitale verktøy, påvirker dette hvordan aktiviteter blir gjennomført. Men hvis barnehageansatte opplever og bruker digitale verktøy som noe positivt og omtaler digitale verktøy, spesifikt Book Creator i dette tilfellet, blir aktivitetsfremgangsmåte formet i positive omgivelser. Likeså er mulighet for lekenhet et viktig aspekt når nye krav presenteres, hevder Hedegaard og Fleer (2019, s. 10). For prosjektets formål var det viktig at de barnehageansatte hadde blitt presentert for noen ideer for pedagogisk bruk av Book Creator, men samtidig fikk de frie hender til å finne en egen meningsfull måte å gjennomføre prosjektet på. Aktivitetsfremgangsmåte er knyttet til planlegging og gjennomføring av språkutviklingsarbeid på avdelinger, dette skal analyseres etter presenterte funn i oppgaven.

3.4 Bruk av digitale verktøy i barnehage ó MONITOR 2019

Som nevnt i Hedegaards modell er funnene fra Monitor 2019 viktige for å kunne sammenligne oppfatninger informantene har av sin digitale kompetanse med norsk

gjennomsnitt. Dette gir ikke grunnlag til generalisering, men kan på en måte plassere funn fra oppgaven i en større sammenheng. For å kunne sammenligne funn fra denne undersøkelsen med nasjonal digital tilstand i norske barnehager, er noen funn fra kartleggingen Monitor 2019 presentert.

Fjørtoft, Thun og Buvik (2019, s. 128) beskriver i Monitor 2019 at halvparten av de barnehageansatte legger til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer. Dette samsvarer i prosenttall med den andre halvparten av ansatte som svarer at den manglende kompetansen i pedagogisk- og generell bruk av digitale verktøy er årsak til at de ikke bruker digitale verktøy sammen med barna. Svarene på de barnehageansattes digitale kompetanse er tilnærmet lik som i lignende rapport fra 2016. (Jacobsen, Kofoed & Loi, 2016, s. 55) Særlig interessant for min oppgave er den lave prosenten barnehageansatte som lager digital bok. Det er bare 5% som svarer at de bruker digital bok til aktivitet månedlig. Derimot er det å se på film, spille spill, ta bilder og andre aktiviteter størst presentert som digitale aktiviteter i barnehagen. (Fjørtoft et al., 2019, s. 130)

Nettbrett er ifølge svarene, et digitalt verktøy som i tillegg til datamaskin er noe av det mest tilgjengelige i barnehagen, likevel er nettbrett blant de topp tre digitale verktøy barnehageansatte ønsker seg flere av. 95,2 prosent av de spurte barnehageansatte svarte at det finnes nettbrett i deres barnehage. (Fjørtoft et al., 2019, s. 119)

37,6 prosent av de spurte barnehageansatte bruker digitale verktøy for å kommunisere med foresatte daglig, 33,5 prosent gjør det ukentlig. Dette er en økning på 17,6 prosent av de som gjør det daglig, sammenlignet med undersøkelse i 2015. (Fjørtoft et al., 2019, s. 126)

Ifølge tallene er det 62,9 prosent av barna som bruker digitale verktøy i barnehage, dette er de eldste barna. Barna med særskilte behov er nest høyest representerte, 44,9 prosent. (Fjørtoft et al., 2019, s. 132)

Når det gjelder hvor klare pedagogiske målsetninger for satsning på digitale verktøy barnehagen har, er barnehageansatte delt i meningen. 44 prosent av respondentene er delvis eller helt enige i at barnehagen har klare målsetninger, samtidig er 31,7 prosent delvis eller helt uenige. (Fjørtoft et al., 2019, s.134)

Andelen barnehageansatte som synes digitale verktøy er nyttige og at de gjør deres arbeid mer interessant er stor. 88,4 prosent svarer at digitale verktøy er nyttige, 73,5 prosent mener at deres jobb er mer interessant pga. digitale verktøy. 74,3 prosent ønsker å heve sin digitale kompetanse. 32,5 prosent er delvis eller helt enige i påstand om at de ikke føler seg trygge på å bruke digitale verktøy. (Fjørtoft et al., 2019, s. 137)

3.5 Vurdering av digital kompetanse i barnehage

I dette kapitlet er digital didaktisk design (DDD) og profesjonsfaglig digital kompetanse (PfDK) presentert. Det første tar for seg den digitale undervisning som helhet og hva som kjennetegner en bra digital situasjon i skolen. Den andre PfDK er rammeverket som er mer rettet mot lærernes selvevaluering og utvikling for å skape en god læresituasjon i undervisning i digitale omgivelser.

Begge modeller viser til hvordan utvikling i digital teknologi påvirker pedagogens rolle. Om pedagogen er barnehagelærer eller høyskolelektor spiller ingen rolle, begge pedagoger møter digitalt kompetente barn. Dette krever en del endringer og refleksjoner over egen praksis.

Jeg tilpasser begge modeller til mulig bruk for denne oppgaven. Der original tekst henviser til lærer bruker jeg pedagog isteden, og når den omtaler studenter eller elever bruker jeg ordet barn. For analysedelen blir det viktig å sammenligne disse elementene som er utgangspunkt for en god digital praksis med funnene fra intervjuene.

3.5.1 Digital didaktisk design

Digital didaktisk design (heretter DDD) består av fem elementer som ser på undervisning og læring i digitale omgivelser som et system der pedagog, barnet og innholdet er hovedkomponenter. Selv om DDD er brukt til analyse av skoleundervisning, kan deler av den brukes til analyse for denne oppgaven. Pedagoger som klarer å bruke alle fem designelementer, klarer å skape aktiviteter som har barn sentrerte meningsfulle læringsmuligheter i fokus. Læring der de rette svarene ikke er i fokus, og bruk av nettbrett i læringsprosesser gir mulighet for at kommunikasjonsrom utvides til utenfor barnehagens vegger. (Jahnke, Bergström, Mårell-Olsson, Häll & Kumar, 2015)

Forståelse av elementer i DDD gjør det mulig å analysere erfaringer barnehageansatte hadde i prosjektet for denne oppgaven. Å forstå hvilke elementer, presentert i DDD som skaper læringsmuligheter som er meningsfulle for barna, og hvordan undervisning med nettbrett kan brukes til å utvide kommunikasjonsrom.

Fem designelementer som brukes for meningsfull læring er læringsmål, læringsaktiviteter, tilbakemelding og evaluering, sosiale relasjoner og roller og nettbrett koblet til internett. Det er ikke alle som egner seg for analyse av barnehageansattes erfaringer, dermed presenteres tre elementene som er relevante for denne forskning. Læringsmål, læringsaktiviteter og sosiale relasjoner.

Med *læringsmål* menes at barna er informert om hva som forventes av dem og at de vet hvordan de kan utvikle seg med bruk av presentert digitalt verktøy. I denne oppgaven blir svarene av informanter analysert for å forstå hvordan presentasjon av Book Creator foregikk, og om de involverte barna var i stand til å reflektere over sin utvikling og bruk av Book Creator.

Læringsaktiviteter er alle aktiviteter som barna blir introdusert for eller blir bedt om å gjennomføre ved hjelp av digitalt verktøy. Her er barnas aktive læring satt i fokus. Læringsaktiviteter som nevnes er dybdelæringsaktiviteter. Det er læring ved å være aktiv i produksjon av kreative løsninger og ideer, dvs. at barna bruker sin nye tilegnete kunnskap til å løse problemer, ved hjelp av digitale verktøys muligheter. Dette er et av kriteriene som blir sett på i informantenes svar, i hvor stor grad ble dybdelæring nådd.

Med *sosiale relasjoner* menes det at lærere ikke bare inntar rollen som en ekspert, men også er støttende partnere som skaper muligheter der barna ikke bare er konsumenter, men også medarbeidere, skapere og meningskapere av læringsprosessen. I oppgavens kontekst er dette knyttet til erfaringer barnehageansatte har gjort seg i planleggings- og gjennomføringsfasen og hvordan de så på sin rolle i aktiviteten med Book Creator.

3.5.2 PfdK

Rammeverk for profesjonsfaglig digital kompetanse, forkortet til PfdK er et retningsgivende dokument som kan brukes til bla. evaluering og selvevaluering av den digitale tilstanden i lærerprofesjonen.

Formålet med rammeverket er å skape en felles referanseramme og terminologi for hva profesjonsfaglig kompetanse er. (Utdanningsdirektoratet, 2017c) I denne studien brukes dokumentet som grunnlag for analyse av innsamlet data som inkluderer tilbakemeldinger og selvevalueringer fra barnehageansatte, uansett om de har eller ikke har barnehagelærerutdanning.

Rammeverket består av syv kompetanseområder som beskriver kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanser for respektive område. Siden fokus for denne studie er språkutvikling og samarbeid med foresatte, er fokus primært på to kompetanseområder «Fag og grunnleggende ferdigheter» og «Samhandling og kommunikasjon.»

Under kapitlet «Fag og grunnleggende ferdigheter» står det at det blant annet er viktig at pedagogen tilegner seg kunnskap og forståelse om hvordan språkutvikling endrer seg i digitale omgivelser. Pedagogen skal også kunne bruke digitale læremidler for å støtte utvikling av grunnleggende ferdigheter.

I «Samhandling og kommunikasjon» kompetanseområdet står det at en profesjonsfaglig digitalt kompetent pedagog bla. har fått kunnskap og innsikt i hvordan samhandling i digitale omgivelser utvider kommunikasjonsrommet, samt utfordrer og forandrer tradisjonelle relasjoner pedagogen inngår i. En av ferdighetene er at han eller hun kan benytte ulike digitale arenaer til å støtte samhandling og utvikle gode relasjoner til barn, foresatte, kollegaer, ledelse og andre relevante aktører.

3.6 Sammenheng i den teoretiske tilnærmingen

Teoretiske tilnærminger og deres funksjon er presenterte tidligere i hvert sitt kapittel, men de skal også komplementere hverandre i drøftingsdelen av oppgaven. Hedegaards modell setter hele oppgaven i en sammenheng. Samfunnets syn på aktuelle temaer kan påvirke individenes utvikling, samtidig er funn fra Monitor 2019 viktige for å støtte noen erfaringer som kan komplementere samfunnets syn med individenes uttalelser. Individer barna møter i barnehagen har stor påvirkning på hvordan språkutvikling skal foregå. Personell som er trygge i møter med foresatte og har kompetanse om flerspråklig utvikling er avgjørende for å skape et godt språkmiljø. Vygotsky understreker at samhandling er en viktig del av læringsprosessen. Barna bør utvikles i samspill med individer som kan veilede dem i læring. Her kan Hedegaards element av

individenes motiver og kompetanser være av betydning. Videre knytter Vygotskys syn på språkinnlæring alle presenterte teorier sammen i den forstand at det sies at for å lykkes med språkinnlæring trenger vi medierende redskaper. I denne oppgaven er medierende redskaper digitale verktøy. Hvordan barnehageansatte bruker og bør bruke digitale verktøy i pedagogisk sammenheng er presentert i Monitor 2019, DDD og PfdK.

4 METODE

I dette kapitlet vil det gjøres rede for metodene som ble brukt i oppgaven for å svare på problemstillingen. De sentrale momentene som beskrives her er kvalitativ forskningstilnærming samt fenomenologisk og hermeneutisk tilnærming til metodevalg. Deretter beskrives det semistrukturerte intervjuet og valg av informanter og min forskningsrolle. Jeg beskriver videre valg for bruk av workshop og intervju for min forskning, og hvordan jeg forberedte og gjennomførte dem. Analysen av innsamlet data og sikring av validitet og reliabilitet samt etiske betraktninger for forskningen er presentert til slutt.

4.1 Metodevalg ó Kvalitativ tilnærming

Formålet med studien er å få innsikt i hvordan alle ansatte på avdelingen opplevde å jobbe med Book Creator, og hvordan et felles prosjekt med foreldre påvirket relasjoner mellom dem og språkutviklingsarbeidet i respektive avdeling. Dermed har jeg valgt å bruke kvalitativ metode som egner seg godt når en ønsker å undersøke hvorfor noe har skjedd. Kvale og Brinkmann (2015, s.44) anbefaler semistrukturert intervju når en ønsker å fokusere på personens opplevelse av emnet. Dette gir frihet til å gå i dybden på temaer som oppstår spontant og er viktige for å besvare problemstillingen. Samtidig har semistrukturert intervju intervjuguide som utgangspunkt, slik at en kommer innom alle temaer som er planlagt for å besvare problemstillingen. Med kvalitativ metode kan en komme bort i forhold som er personlige og kan være sensitive. For å lykkes med det er tillitsforholdet mellom forsker og deltakere viktig. (Thagaard, 2018, s. 11-12). Som barnehagelærer selv har jeg god forståelse for barnehagehverdagen og kan relatere meg til problematikken implisitt. Jeg kommer også til å spørre om forhold som kan være utfordrende eller sensitive. At jeg selv har vært ansatt i respektive barnehage for flere år

siden, kan bidra til at jeg får mer utdypende og personlige svar. Thagaard (2018, s. 11-12) påpeker at etablert nær kontakt kan være avgjørende for forskningsresultater. Fordelene og ulempene ved det utdyper jeg i underkapitlet 4.4 *Valg av informanter og min forskerrolle*.

4.2 Vitenskapelig teoretisk begrunnelse

I dette prosjektet søkes det både etter å utforske barnehageansattes subjektive erfaring med prosjektet og et vitenskapelig syn på fenomenet. Vitenskapsteori som er til grunn for min forskning er dermed fenomenologisk og hermeneutisk.

Fenomenologisk tilnærming krever at en ser bort fra vitenskapelig forhåndskunnskap og strever mot å beskrive deltakernes opplevelser helt fordomsfritt og så presist som mulig istedenfor å analysere dem. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 45-46) Allerede i problemstillingen er fokus på å presentere barnehageansattes opplevelser presisert. Måten intervjuguiden er laget og utført er preget av fenomenologisk syn. Baktanke er at informantene må få mulighet til å presentere opplevd erfaring uten ledende spørsmål under intervju. (Postholm, 2010, s. 78-79)

I analysedelen, skal hermeneutisk tilnærming inntas. Deltakere i intervjuet formidler sine opplevelser uten at de må begrunne dem faglig. Noen av disse presenteres i oppgaven i sin opprinnelige form, som sitat, men de fleste av svarene analyseres i lys av sosiokulturell læringsteori, aktuell kunnskap om temaet og egne erfaringer.

Hermeneutikk er en vitenskapelig tilnærming til fenomener eller tekst ved fortolkning av dem. Ifølge Gadamer (Gadamer, Schaanning & Holm-Hansen, 2012, s. 304-306) sin tolking av hermeneutikk er det ikke mulig å tolke noe uten fordommer, fordi vår historie og våre tradisjoner påvirker hvordan vi ser på en tekst eller et fenomen. Den som vil forstå og tolke en tekst, må derfor være åpen for å forstå en tekst som er ulik sin egen forståelse. I denne undersøkelsen ble det stilt spørsmål som er baserte på min egen forståelse, men de blir møtt av individer som tolker spørsmålene på sitt sett og svarer på spørsmålene fra sitt ståsted. Oppgaven som jeg i forskerrollen skal ha, er å tolke og forstå andres ståsted fra et helhetsperspektiv, samtidig som jeg skal forsøke å tolke deler av teksten. Disse to forståelsene kaller Gadamer for to horisonter som må ha noe felles og noe som er ulikt, og til slutt må de smelte sammen slik at full forståelse blir oppnådd.

Veksling mellom forståelse av den ene og den andre horisonten kalles for hermeneutiske sirkel. (Lægheid, 2006, s. 54-63) Den sirkulære bevegelsen mellom to horisonter kan også forklares som bevegelse mellom å tolke to forståelser. Forståelse av en ny tekst må kontinuerlig referere tilbake til tidligere forståelse og på den måten fornye den nye, dette for at vi må forstå deler for å forstå helhet og vice versa. (Alvesson & Sköldbberg, 2008, s. 201-211)

Ansattes erfaringer, deres opplevelser og vurderinger er sentrale i begge forskningsspørsmål, og målet er at disse skal komme klart gjennom under intervjuene. Fenomenologisk tilnærming brukes under intervjuet for å

«komme under huden på deltakere og få adgang til deres forestillinger» (Postholm, 2010, s.159) om fenomenet, personlige meninger om temaet må settes til side. I analysedelen skal hermeneutisk syn på innsamlet data inntas. Her kommer egne erfaringer, kunnskap og egen virkelighetsoppfatning frem gjennom tolkninger av deltakernes svar. Med dette konkluderes det at begge tilnærminger er like viktige for å besvare problemstillingen.

4.3 Semistrukturert gruppeintervju

Ifølge Kvale og Brinkmann (2015, s. 156-157) er samtalene med intervjupersonene den mest spennende og engasjerende fasen i intervjuundersøkelsen. Når intervjuet i tillegg er semistrukturert, har forsker frihet til å endre rekkefølgen og formuleringer av spørsmål underveis. Dette underletter prosessen med å forsøke å forstå hverandre og utdype tanker som bringes frem under intervjuet. Selv om rekkefølgen kan endres og semistrukturert intervju gir frihet til å stille utdypende spørsmål, som ikke er bestemte på forhånd, bør en intervjuguide utformes. Et intervju bør ha struktur og hensikt. Intervjuguiden er laget med utgangspunkt i forskningsspørsmål, men noen introduksjonsspørsmål kan brukes også for å få en generell oversikt over deltakernes tidligere erfaringer om fenomenet som undersøkes. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 166)

I denne studien skal jeg intervju barnehageansatte i to avdelinger. Det er tre forskjellige personer som intervjues på en gang. Valg av semistrukturert intervju er begrunnet i den friheten som den gir for å kunne gi tid og rom til informantene, men også meg selv for å begripe og oppleve mening i det som blir sagt, før vi går videre til

neste spørsmål. Postholm, Jacobsen og Søbstad (2018, s. 121) hevder at en kontinuerlig analyse foregår i et semistrukturert intervju. Det at forsker samtidig skal tenke på hvordan svarene fra informanter passer inn i oppgaven og aktivt lytte kan være utfordrende. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 170) Jeg følte at jeg kom til å ha mye å tenke på under intervjuet, og det var derfor jeg skrev mulige oppfølgende spørsmål i tillegg til dem som jeg visste jeg kom til å stille.

Intervjustrømmen er ikke bare bestemt av meg som forsker, men også av informanter, i dette tilfellet er det tre individer og meg. Vi er fire voksne personer med egne tanker, erfaringer og forståelse av tematikken. Dette kan være den største utfordringen ved valgt metode, men grunnene til at gruppeintervju ble valgt for dette prosjektet, er flere. For det første, slik som jeg beskriver i kapittel 1 *Innledning* er barnehagebasert kompetanseutvikling noe som er grunnleggende for dette prosjektet. At barnehageansatte har mulighet til å høre hverandres erfaringer om prosjektet og utveksle ideer om fremtidens bruk, bidrar til å øke forståelse for hverandres forutsetninger og en felles kompetanseutvikling. For det andre kan gruppediskusjonen være fruktbar, og ifølge Postholm (2010, s. 73) kan den gi dypere forklaringer på stilte spørsmål. Det er ønskelig å få ulike synspunkter klart frem samtidig som det er ønskelig å oppleve dynamikken i en gruppediskusjon, som kan belyse tematikken på flere ulike sett.

4.4 Valg av informanter og min forskerrolle

Valget om å forske i barnehage og velge flerspråklighet som tema, er til en viss grad personlig. Jeg er forskolærer og har jobbet mange år som pedagogisk leder, samtidig er jeg flerspråklig selv og har foreldre som i min oppvekst ikke snakket godt majoritetsspråk i landet vi bodde. Nyere forskning i forbindelse med barnehagepedagogikken og temaer som digitalisering og flerspråklighet i barnehage, har vært akademiske grunner for valget.

I forkant av dette prosjektet begynte alt med en uformell samtale med daglig leder av den barnehage, som seinere deltok i forskningen. Jeg nevnte mitt tema for masteroppgaven, og daglig leder syntes det hørtes interessant ut. Vi kom fort frem til at respektive barnehage oppfylte kriteriene for prosjektet. Barnehagen har to avdelinger og på hver avdeling finnes det et barn som har flerspråklig bakgrunn.

Før jeg snakket med daglig leder av respektive barnehage, var jeg bekymret for det praktiske som skal ordnes før prosjektet og intervjuene. Jeg var i mamma permisjon med en ti måneders baby i tiden prosjektet skulle starte. Jeg hadde ikke barnepass og min samboer har ikke så fleksibel arbeidstid. Derfor ble jeg lettet da jeg kunne bruke barnehagen jeg kjente fra før og kunne være litt mer fleksibel i avtalene jeg gjorde. Men, da kom andre bekymringer. Jeg jobbet der for noen år siden og kjenner noen av dem som fortsatt jobber der. Hvordan er det etisk forsvarlig, spurte jeg meg selv. Jeg var ikke alene om denne situasjonen. Flere av mine medstudenter forsket i sin egen skole og også i sin egen klasse. Dette er ikke uvanlig, og det finnes prinsipper NSD (2018) har utformet for forskere som ønsker å forske på sin egen arbeidsplass. Selv om jeg sluttet å jobbe i respektive barnehage for flere år siden, og hadde nær kontakt med bare to av mine informanter, leste jeg retningslinjene nøye og forholdt meg til dem. Jeg var blant annet veldig tydelig på at det er helt frivillig å delta og at det er mulig å trekke seg når som helst, uten å begrunne hvorfor. Dette fikk informantene informasjon om i samtykkeskjema, og jeg fortalte om deres rettigheter igjen på workshopen.

Intervjuforskning er fylt med moralske og etiske spørsmål fra planlegging til rapportering (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 95,97) Videre sier Kvale og Brinkmann (2015, s. 108) at forskere kan blir påvirket av nær relasjon til informantene og velge bort visse resultater og legge vekt på andre. Dette tenker jeg på når jeg legger frem resultatene og når jeg seinere analyserer. Likeså er det en ulempe om forsker kan identifisere seg med informantene og ikke klarer å opprettholde profesjonell avstand.

Det at jeg selv har vært i deres sko som barnehageansatt og fremfor alt har jobbet i samme barnehage med samme forutsetninger, kan også gjøre jobben mer utfordrende. Allerede i planleggingsfasen tenkte jeg på hvilke konsekvenser prosjektet kan ha på forskningsresultatene, med tanke på mine nære relasjoner med noen av de ansatte og kjennskap til barnehagen. Samtidig har jeg som forskolærer også noen forutbestemte meninger om temaer jeg spør om. Dette må jeg kunne legge til side for å opptre profesjonelt overfor ulike praksis som jeg får høre om.

Utvalget av informanter består av seks barnehageansatte som jobber på to avdelinger. Tre av de ansatte jobber med barn i alderen ett til tre år, og tre med barn i alderen tre til seks. I tabellen viser jeg til deres stilling og bokstaver jeg velger å bruke i transkripsjonsdelen. Likeså presenterer jeg antall år de har jobbet i respektive barnehage. Dette kan ha betydning for deres gruppedynamikk og for kjennskap til barnehagen og barna.

Avdeling 1 (3-6 åringer)		Avdeling 2 (1-3 åringer)	
Fiktivt navn - Stilling	Antall år i denne barnehagen	Fiktivt navn - Stilling	Antall år i denne barnehagen
Pedagog 1 – pedagogisk leder	3	Pedagog 2 – pedagogisk leder	2,5
Assistent 1.1 – assistent	10	Assistent 2.1 – barnehagelærer	4
Assistent 1.2 – assistent	11,5	Assistent 2.2 – barne- og ungdomsarbeider	2

Figur 5 Tabell med presentasjon av avdelingene, informantenes fiktive navn og antall år i denne barnehage

Ifølge Jacobsen et al. (2016, s. 39-40) er det signifikant flere pedagoger enn assistenter som bruker digitale verktøy i forbindelse med barns lek og læring. Forskere viser også til sammenheng mellom deltakelse på kurs og bruk av digitale verktøy sammen med barna. Derfor ble alle ansatte på avdelingen inkludert i workshop på en planleggings dag. Ansatte som deltok i prosjektet, har med deltakelse i workshop fått noen praktiske- og pedagogiske tips om bruk av applikasjonen i språkutviklingssamarbeid med flerspråklige foresatte.

Thagaard (2018, s. 57) problematiserer at deltakernes utdanning kan ha noe å si om hvorvidt tilgjengelige deltakere er for forskning. Hun viser til at det er lettere å få informasjon fra personer med høyere utdanning, men jeg mener at om vi oftest presenterer bare svar og opplevelser fra personer med høyere utdanning, så kan vi gå glipp av annen type informasjon. Likeså argumenterer jeg for at det er urealistisk å danne seg et bilde av hvordan barnehagehverdagen ser ut om en bare intervjuer pedagogene på avdelingen. For det første er det som oftest en pedagog og to assistenter på avdelingen, og for det andre har pedagogen mye mer fravær fra avdelingen enn

assistenter har. Pedagogisk leder har fire timer ubunden tid hver uke; møter i ledelsesgruppe; fravær for å delta i møter med PPT osv. Alt dette tar mye tid fra direkte kontakt med barna på avdelingen. Dermed ble kriteriet for å bli informant i dette prosjektet oppmøte på workshop. Utdannelse eller tidligere erfaring med digitale verktøy eller flerspråklighet var ikke et krav for deltakelse.

Det er viktig å poengtere at forskningens overføringsverdi for denne oppgaven er begrenset. Informantene er barnehageansatte fra en barnehage og dermed kan de ikke være representative for større populasjon. Målet med oppgaven er å få forståelse for erfaringer noen valgte barnehageansatte har gjort seg ved bruk av Book Creator med flerspråklig hjem i sin avdeling.

4.5 Workshop ó forberedelser og gjennomføring

For å formidle mitt prosjekt til informantene var workshop valgt som metode. Ifølge Sims (2006, s. 20) egner workshop seg godt når en ønsker å formidle kunnskap og ferdigheter til ikke flere enn 20 personer samtidig. Under workshop bør deltakerne ha mulighet til en-til-en kontakt, og formidler bør kunne ha mulighet til å fange opp om alle forstår hva som formidles, og om alle mestrer de praktiske oppgavene som gis.

Prosjektet startet allerede en høst dag i 2019 da jeg avtalte med daglig leder om samarbeid mellom oss. Første kontakt med barnehageansatte tok jeg i november 2019, da jeg leverte samtykkeskjemaer i barnehagen. I samtykkeskjemaene står det to tomme kvadrater som informantene skal sette kryss i. Ved den ene står det at de med signering samtykker til å delta i gruppeintervju, ved den andre at de samtykker å delta i opplæringen av Book Creator. På dette tidspunktet visste jeg allerede at det ville bli en praktisk øvelse på Book Creator, men jeg hadde ikke tenkt på at det skulle bli organisert som en workshop.

8. januar 2020 holdt jeg en kveldsworkshop i barnehagen. Det var avsatt to timer med planleggingstid for alle som skulle være mine informanter, til stede var også daglig leder og to vikarer som jobber mye i denne barnehagen. Jeg innhentet samtykke også fra disse to vikarene og ble positivt overrasket over engasjementet barnehagen viste til å jobbe med mitt prosjekt. Faktum at daglig leder prioriterte og inkluderte også vikarer i planleggingstiden sier noe om ambisjonsnivået som finnes i denne barnehagen.

Begeistringen viste seg å være stor blant alle ansatte, jeg ble møtt av ivrige barnehageansatte som viste glede over å få nye erfaringer.

Workshopens plan presenterte jeg med en PowerPoint, se Vedlegg 5: PowerPoint fra workshop. Deltakerne fikk en oversikt over hva som kom til å skje i de følgende to timer. Bildet av første lysbilde vises i Figur 6.

Hva skal vi gjøre i dag?

- [Kahoot](#)
- Litt om mitt prosjekt
- Forskningsbakgrunn
- Hva er [Book Creator](#)
- Deres rolle
- Workshop
- [Mentimeter](#) og avslutning

Figur 6 Første lysbilde på PowerPoint for agenda på workshop.

Jeg begynte med Kahoot², oppvarming med spørsmål på tema flerspråklighet og digitale verktøy i barnehagen. Dette ble godt mottatt og noen konkurranseinstinkter dukket opp fulgt av god stemning og latter. Videre presenterte jeg min problemstilling og forskningsspørsmålene. Disse støtter jeg med noen aktuell forskning som viser til hvorfor jeg mener tema er viktig og hva er mulige fordeler med å inkludere foreldre og digitale verktøy i flerspråkligutvikling. Før vi begynte med den praktiske delen av workshopen viste jeg en kort introduksjonsfilm om Book Creator. Så fortalte jeg om hva jeg forventet at deres rolle var og hvordan tidsplanen så ut.

² Kahoot er en tjeneste på nettet der en kan lage quizer for interaktiv presentasjon og læring. Hentet fra <https://kahoot.com/business/how-it-works/>

Jeg forventet at de barnehageansatte skulle eie prosjektet, jeg ga tips og ideer, men det var veldig ønskelig å vise kreativitet og gjøre det som det passet avdelingen. Jeg oppfordret til engasjement og prøving og feiling i prosessen. Figur 7 viser til tidsplan som ble presentert på workshop. Jeg tok utgangspunkt i temaene de allerede hadde bestemt i årsplanen. Dato for å holde workshop en uke før prosjektets start er bevisst valgt. Jeg mener at om kunnskap om Book Creator er fersk, så blir det lettere å bruke det.

JANUAR							FEBRUAR								
Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
1			1	2	3	4	5	5						1	2
2	6	7	8	9	10	11	12	4	Tema: Hvor jeg bor					8	9
1	Tema: sykehus					18	19	5						15	16
2						25	26	6						22	23
3								9	Intervju					29	

Figur 7 Bilde fra PowerPoint brukt på workshop for å vise tidsplan for gjennomføring av prosjektet på avdelinger.

Barnehageansatte hadde en og en halv time på workshopen for å bli kjente med Book Creator og lage plan for bruk av applikasjonen på avdelingen. De ble først delt i par på to og to sammen. Hvert par hadde en I-pad, som jeg fikk låne fra min jobb for denne kvelden. De fikk i oppgave å prøve funksjoner som tekst, bilde, lyd og video i Book Creator. Etter denne praktiske oppgaven ble de delt i to grupper avdelingsvis, og de jobbet de siste 45 minuttene med å planlegge ukene fremover. Jeg var til stede hele tiden og ga støtte om det behøvdes.

Avslutningsvis ble det gjennomført en anonym spørreundersøkelse med hjelp av Mentimeter³. På første spørsmål svarte alle ni deltakere. Jeg spurte etter tre ord for dagens presentasjon. I en ordsky var «Gøy, enkelt, informativt, lærerikt og inspirerende», presentert med de største bokstavene. På andre spørsmål svarte åtte av ni deltakere. Jeg spurte «Hva kan være positivt med prosjektet? Hva kan være utfordrende?». Deltakerne svarte at de ble motivert til å jobbe med IKT i barnehage og

³ Mentimeter er et nettbasert verktøy for å få tilbakemeldinger fra deltakerne i et møte. Hentet fra <https://www.mentimeter.com/>

flere utrykte positiv holdning til IKT i fremtiden. Flere nevnte tidsrammer for å gjennomføre prosjektet som en mulig utfordring.

Kort etter workshop hadde jeg invitert meg selv til å delta på avdelingsmøtene til begge avdelinger. Den første tok sted den 15. januar, med Avdeling 2. Den andre, med Avdeling 1 ble gjennomført den 22. januar. Begge møter med barnehageansatte varte kort, bare 10-15 minutter. Formålet med deltagelse på avdelingsmøte var å følge opp progresjon og hjelpe med eventuelle tekniske eller/og pedagogiske utfordringer. Hver avdeling hadde nå hver sin I-pad som de har på avdelingen. I-padene har et robust beskyttende deksel som gjør det mulig at den brukes sammen med barna, uten å være redd for skader.

4.6 Intervju ó forberedelser og gjennomføring

Det finnes teknikker en kan bruke i planleggings- og utføringsfase av intervju. Det finnes ikke noen generelle regler på det, men noen valg kan forsker ta for at samspill og spørsmålene i intervjufasen fungerer optimalt. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 156-171) Forskere hevder at iscenesettelse er viktig, spesielt i starten av et intervju. Informanter bør få informasjon om målet for intervjuet, hva lydopptaket skal brukes til osv. Viktig for struktur av intervju er også en intervjuguide. Den som jeg brukte, er presentert som Vedlegg 3: Intervjuguide. For semistrukturert intervju er det ikke nødvendig med nøyaktig formulerte spørsmål. Kvale og Brinkmann (2015, s. 156-171) sier også at det er nok med oversikt over emner som skal dekkes, og at det ikke går å forberede oppfølgende spørsmål på forhånd. Likevel valgte jeg å notere noen støttende spørsmål for oppfølgende spørsmål, det som er i mindre skrift og i parentes. Dette fordi jeg vet at jeg kan bli nervøs i situasjoner som ligner denne og ofte trenger litt støtte for å fokusere bedre. I intervjusituasjonen fokuserte jeg mye på å ikke være for personlig og ikke stille ledende spørsmål, noe som kan påvirke informantenes svar i retning som passer for oppgaven.

Jeg valgte å ha «hvordan» spørsmålene som ifølge Kvale og Brinkmann (2015, s. 162-164) skal fremme et positivt samspill og åpen dialog. Jeg valgte å bruke enkle, lett forståelige og korte spørsmål. Informantene ble invitert til å snakke om sine opplevelser og følelser.

Intervjuspørsmålene prøvdes ut på to av mine venner i form av pilotintervju. (Krumsvik, 2019, s. 167) mener at dette er en viktig del av planlegging av intervju, fordi en får tilbakemeldinger på om spørsmålene er klare nok, om tempoet i intervjuet er bra, osv. Med et prøveintervju kan kvaliteten på selve intervjuet forbedres. Kvalitetskriterier er mange og de er delvis avhengige av intervjudeltakere, men også av intervjueren. Et av kriteriene for det ideelle intervju er at intervjuet ikke trenger for mange kommentarer og forklaringer for å svare på forskningsspørsmål. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 193-194) Spørsmålene i intervjuguiden er åpne og direkte, dette for å skape rom for andre synspunkter, erfaringer og vendinger på tema, samt få noen konkrete svar på det som var direkte knyttet til undersøkelsen.

Med tanke på det fysiske og organisatoriske forholdet ble begge intervjuene gjennomført på veldig lik måte:

Barnehagen leier lokaler i et bygg med en annen bedrift, som disponerer noen møterom. Barnehagen har mulighet til å benytte seg av dem ofte, også for de to anledningene da vi hadde avtalt intervju. Jeg kom en halv time tidligere for å forberede til intervju. Først gikk jeg til barnehagen for å hente nøklene til møterommet og skåler for å sette frem litt godt å tygge på under intervjuet. Jeg oppfordret mine informanter om å ta med seg kaffe. Det var stille i møterommet, i motsetning til den livlige atmosfæren bare et par meter unna. Da informantene kom til møterommet, ble de møtt av en smilende forsker og godteriskåler. Dette gjorde at det var litt lettere å starte samtale og myknet opp det første inntrykket i en situasjon som verken de eller jeg var vant til. Jeg sa at jeg var spent på å høre hvordan det hadde gått på avdelingen og presenterte kort møteregler for intervju. At vi prøver å holde oss til tema, at vi prøver å tenke på at vi snakker tydelig, at vi ikke bruker navn på hverandre eller barna og at ...

F: «... det er bare å svare ærlig. Bare si som det var. Skal ikke gi dere karakter jeg, bare liksom ja, bare si som det var. Det er ikke noe rett eller galt.»

Og før vi begynte med lydopptak fortalte jeg også at det blir pause etter første forskningsspørsmål, men om noen må på toalettet før vi begynner, så er det lov det også. Dette utløste latter og en avslappet start på intervjuet.

4.7 Analyse og tolking

Postholm (2010, s. 86-87) hevder at dataanalyse begynner allerede ved forskernes første blick på dokumenter og er en gjentatt og dynamisk prosess. Dette er en prosess som er farget av forskernes subjektive syn på teori og virkelighet. Samtidig som kvalitativ forskning har som mål å presentere deltakernes opplevelser, bør derfor tolking og analyse gjøres på en vitenskapelig måte med hjelp av utvalgte metoder. I oppgaven brukes følgende metoder for intervjuanalyse: koding, meningsfortetting og meningsfortolkning.

Begrepet analyse handler, på et hverdagslig nivå om «å forstå, forklare og tolke». (Leseth & Tellmann, 2018, s.122). Det er slik jeg har tenkt å presentere mine data. Først må jeg selv forstå data jeg har innhentet med hjelp av koding, forklare med hjelp av meningsfortetting for å til slutt tolke innsamlet data med metode meningsfortolkning.

Første steg før skriftlig analyse kan starte er transkripsjon av lydopptak. Før en begynner å transkribere skal det bestemmes om alt skal transkriberes, hvem skal transkribere, skal en transkribere ordrett eller bruke skriftspråk. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 204-210) Jeg har valgt å transkribere alt jeg tok opp og gjøre det selv, ordrett, med pauser, ufullstendige setninger og følelsesuttrykk som latter, osv. Selv om det tok flere uker etter intervjuene ble gjort til jeg begynte å transkribere, følte det ikke slik, når jeg lyttet på opptak. Under transkribering stoppet jeg opp flere ganger og lagde små notater som jeg tenkte kunne brukes seinere i drøftingsdelen.

Koding er en metode som forutsetter at forsker velger ut noen kategorier som skal underlette analyseprosessen og med det svare på problemstillingen. I forkant av intervjuene hadde jeg valgt følgende tema for koding: tidligere erfaringer, IKT i hverdagen, flerspråklighet, planlegging, gjennomføring, samarbeid mellom barnehagen og hjemmet, positive erfaringer og utfordrende erfaringer ifb. Book Creator. Dette anbefaler Kvale og Brinkmann (2015, s. 163) slik at forsker allerede under intervjuet kan analysere svarene med henblikk på kategoriene.

Koding skal hjelpe meg i «første sortering» av intervjusvarene. Det er med hjelp av koding at jeg får noen kategorier som jeg videre presenterer med fenomenologisk basert meningsfortetting. På dette analysetrinnet skal forsker lese intervjupersonens svar på så fordomsfri måte som mulig og oppsummere et lengre svar i en setning som belyser

sentralt tema av svaret. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 230-233) Meningsfortetting er presentert i kapittel 5. *Presentasjon av resultater*.

Til slutt skal jeg gå tilbake og se nøye gjennom temaer som ble skapt med meningsfortetting og finne frem til meningsstrukturer som ikke umiddelbart kommer frem i teksten. Her skal jeg benytte meg av hermeneutisk meningsfortolkning og den hermeneutiske sirkel som ble presentert i underkapittel 4.2 Vitenskapelig teoretisk begrunnelse. Det viktigste i en meningsfortolkning er å argumentere og bevise fortolkninger, slik at andre lesere også kan teste forskerens konklusjoner. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 236-239) Dette er også fordi en hermeneutisk forskningsprosess ikke kan være helt nøytral. I denne prosessen kommer forsker veldig nær informantene og erkjenning av sitt eget upartiske syn på dataanalyse, og å argumentere akkurat for det er av essensiell betydning i denne delen av analysen. (Brottveit, 2018, s. 132-134) Meningsfortolkning er presentert i kapittel 6 *Drøfting av funn*.

4.8 Validitet og Reliabilitet

Å sikre kvalitet i en studie er å kontinuerlig se kritisk på sine fortolkninger, og som forsker må en være sin egen verste kritiker, for at vise at dens forskning er gyldig og pålitelig. Forskeren er det viktigste instrumentet for å sikre kvalitet på sin studie. (Postholm, 2010, s. 136)

Reliabilitet har med vurdering av innsamlet data å gjøre og fremgangsmåten dataen ble presentert. I kvalitativ forskning er det tall som skal vurderes, og et tegn på kvalitet er om lignende tall kan fås om studien gjentas. Studiene som er kvalitative vurderes og presenteres på grunn av forskerens valg av fremgangsmåte og forskerens fortolkninger – de kvalitative studiene kan dermed ikke produsere samme funn på samme måte som kvantitative ved gjentakelse av samme studie. For å sikre den kvalitative studiens reliabilitet skal forsker i ulike stadier gjøre rede for hvordan data har blitt valgt og resultatene tolket. Alle valg forskeren tar bør ha et selvevalueringskritisk blikk presentert, slik at den som leser studien er i stand til å vurdere om den er reliabel, dvs. pålitelig. (Leseth & Tellmann, 2018, s. 16-17) For å skape følelse av gjennomsiktighet i hele prosjektet, har allerede i starten målet vært at alle som deltar, og spesielt informanter får nødvendig informasjon om prosjektet. Datainnsamling begynte dermed allerede før prosjektets start i praksis, det begynte med workshop der informantene

kunne bla. få utdypende informasjon om prosjektets gang. Videre har datainnsamlingsprosess bestått av litteratursøk, intervjugjennomføringer og til slutt tolking av transkriberte svar. For hvert steg har jeg forsøkt å beskrive mine tanker bak valg og hvordan disse kunne påvirke funnene. En annen viktig del av en transparent studie er kildehenvisning. (Leseth & Tellmann, 2018, s. 150) I denne oppgaven er APA-stil konsekvent brukt for å sikre korrekt henvisning til sitater og litteratur. Litteraturlisten er presentert i kapittel 8 *Referanseliste* og er sortert etter alfabetisk ordning.

Leseth og Tellmann (2018, s. 17-18) mener videre at hvis leseren ikke klarer å vurdere reliabiliteten, kan studiens kvalitet bedømmes på en annen måte. Leseren kan se etter hvor gyldig studien er, dvs. undersøke validiteten. Forfatterne fremhever de to oftest brukte måtene å prøve validiteten på. Indre validitet og ekstern validitet. Den første handler om å se etter om fenomenet som skal undersøkes blir besvart ved innsamlet data, dvs. om forskeren har valgt de riktige forskningsspørsmålene og informanter for å besvare disse. Dette presenteres delvis i kapittel 6 *Drøfting av funn* og kapittel 7 *Konklusjon og veien videre*. Ekstern validitet handler om å se hvor overførbar studien er til å skape et generelt bilde i det området studien belyser. Her er det viktig at forskeren gir god informasjon om bakgrunnen for valgt material i undersøkelsen, fordi en slik generalisering hviler på utvalgt teori og gjennomført analyse.

4.9 Ethiske refleksjoner

Ethiske problemstillinger preger alle faser i en intervjuforskning, fra valg av tema i starten helt til slutt når funnene rapporteres. Kvale og Brinkmann (2015, s. 95-97) beskriver noen av de etiske problemstillingene som kan oppstå allerede når vi velger forskningstema. Forfatterne mener at å tenke bare på vitenskapelig verdi av forskning bør ikke være grunnlag for valg av tema. Forsker skal også ta hensyn til forbedring av intervjupersonens situasjon. Her møter jeg allerede mitt første etiske valg for min oppgave. Skal mitt prosjekt forbedre intervjupersonens situasjon? Har jeg tatt hensyn til forskningsdeltakere og deres forutsetninger? Det er derfor jeg velger å gjennomføre workshop der jeg understreker at det er veldig lav terskel for å spørre om hjelp og veiledning gjennom hele prosjektets gang. På workshopen spurte jeg samtlige om tilbakemelding om hvordan det er å bruke Book Creator.

Før en i det hele tatt kan begynne med forskning må denne registreres og godkjennes av Norsk senter for forskningsdata (NSD – vedlegg II). Etter godkjent prosjektbeskrivelse ønsket jeg å få samtykkeskjemaer signert så raskt som mulig. En viktig del av samtykkeskjema er å informere deltakere om prosjektet og at det er frivillig å delta og at de har mulighet til å trekke seg når som helst i prosessen. (se Vedlegg 1 og 2 *Informasjonsskriv og samtykkeerklæring til ansatte/foreldre*) (Postholm et al., 2018, s. 247-238) Først ønsket jeg å få samtykke fra foresatte som skulle delta. Det var planlagt at jeg skulle møte dem personlig i barnehagen ved levering på morgenen. Dette var praktisk krevende å få til, og derfor tok daglig leder kontakt med foresatte og leverte samtykkeskjema. Samtykkeskjema for de ansatte i barnehage delte også daglig leder ut. På workshopen gikk vi gjennom samtykkeskjema og jeg presiserte hva det innebærer at deres deltakelse blir anonymisert. Jeg forsikret informantene om at jeg skal følge forskningsetiske retningslinjer gjennom hele prosessen. Intervjupersonene i denne studien fikk fiktive navn, lydfiler og transkripsjoner er gjort anonyme og blir slettet etter prosjektenes slutt.

En av etiske retningslinjene som er viktigst i fortolkningsprosessen er å ta hensyn til informantenes egne forståelser. De nasjonale forskningsetiske komiteene skriver i punkt 16 at forskeren skal vise respekt for verdier og holdninger hos forskningsdeltakerne. I fortolkningsprosessen er det derfor viktig å skille mellom beskrivelse og tolkning. Forsker skal ikke legge til sine tolkninger uten overbevisende begrunnelse for sin tolkning. (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2018) Ifølge Kvale og Brinkmann (2015, s. 107) kan konsekvensene av kvalitativ forskning og intervju vekke flest komplekse etiske dilemmaer fordi de er så uforutsigbare. Likevel må forsker i rapportering av intervjuresultater presentere svarene så godt han eller hun kan uten at deltakerne og den større gruppen de representerer blir skadet. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 107)

5 PRESENTASJON AV RESULTATER

Som presentert i underkapittel 4.2 er vitenskapelig teoretisk tilnærming for denne oppgaven fenomenologisk og hermeneutisk. I dette kapitlet velger jeg å presentere informantenes egen oppfatning av bruk av Book Creator, uten å legge til noe tolking. Dermed er fenomenologisk tilnærming i dette kapitlet rådende. I drøftingsdelen er presenterte funn analysert og koblet til tidligere forskning og valgte teorier. Med dette undersøker jeg om funnene er relevante i forhold til problemstillingen min og inntar hermeneutisk syn på forskningen.

Jeg presenterer intervjuvarene i følgende kategorier: erfaringer fra planlegging og gjennomføring, erfaringer med Book Creator, erfaringer med samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem for språkutvikling. Disse kategoriene ble utarbeidet ved hjelp av koding og seinere meningsfortetting, som beskrevet i kapittel 4.7 *Analyse og tolking*. Målet er å presentere de svarene som kan være til hjelp for å besvare problemstillingen. Hvorfor jeg stiller akkurat de spørsmålene jeg gjør, forklarer jeg innledningsvis, før jeg presenterer informantenes svar. Nøkkelformuleringer i svarene er uthevet med fet skrift, for å skape bedre oversikt på det som jeg innser er det essensielle i svarene.

5.1 Erfaringer fra planlegging og gjennomføring av prosjektet

Informanter får spørsmål om tidsrammer for planlegging av prosjektet. Denne informasjonen gir forståelse for hvordan informantene oppfatter sin tid for planlegging og gjennomføring. Jeg er også interessert i om tidsoppfatning påvirker hvordan prosjektet ble oppfattet og gjennomført.

Pedagog 1 og Assistent 1.1 er enige om at det var veldig **nyttig med workshop**

... At avdelingen **h k m m " v k f " h q t " ° " r n c p n g i i g " k " h q t m c p**

Assistent 1.1: ... vi begynte med det på workshop ... vi kom i gang med det. Å brainstorme sammen og bestemme litt hvordan vi skal ... Det hjalp veldig mye. Fordi vi har ikke tid på avdelingen ... Vi må **komme i gang på forhånd**. Så det hjalp litt for å være litt, **litt mer spontant** ...

Avdeling 2 forteller om andre erfaringer med tidsrammer for prosjektet.

Pedagog 2 starter med å beklage at **de ikke hadde tid** til prosjektet.

Pedagog 2: Vi har jo **tenkt på det hver eneste dag** og **snakket om det hver eneste dag**, men det har bare ikke helt blitt, ja noe har blitt gjort da, men det tok sin tid.

Videre forteller Pedagog 2 at en av kollegene har gjort noen sider, men hun **rakk ikke å følge opp** arbeidet før prosjektets slutt. Også Assistent 2.1 og Assistent 2.2 er **enige om** opplevd **tidsbrist** pga. sykdom og tilvenning.

Målet med prosjektet var at avdelingene skulle fordele arbeidsoppgaver mellom seg. På workshopen presiserte jeg dette målet og forventet at alle hadde fått mulighet til å bidra til prosjektet. For å undersøke hvordan det har gått spør jeg om erfaringer med arbeidsfordeling for filming og bruk av applikasjonen med barnet og på avdelingen.

Assistent 1.1: Jeg har **ikke brukt den med gutten**. Jeg har bare **brukt den med moren**. Når jeg filmet hun og ja ... det var litt morsomt, det var ikke vanskelig, det gikk veldig fort.

Assistent 1.2.: ... jeg **har brukt det med gutten** da.

Pedagog 1 **filmet Assistent 1.2** som sa ord for gjenstandene på norsk. Videre forteller Pedagog 1 hvordan Book Creator ble **presentert for gutten** og på avdelingen.

Pedagog 1: ... hadde jeg med dette barnet med meg inn i storsalen hvor vi trakk opp **ting ut fra en språkpose, som var ting til Book Creator**. Sammen med andre barn, to andre barn og vi snakket om de på norsk og ja. Så det var det første jeg gjorde, og **så har vi tatt det på i-paden, på Book Creator**.

Pedagog 1: ... **første gangen** og da **satt vi inne på kontoret** til daglig leder, litt sånn at han skulle få den første kontakten. Ja. Og da satt vi sikkert i 15/20 minutter. Og da på en måte **gikk han veldig nøye gjennom** og så på hvert eneste videoklipp, om igjen og om igjen og så gikk han videre til neste side og om igjen, og om igjen og om igjen trykket. Så holdt han på veldig lenge

Etter at gutten ble kjent med Book Creator, ble nettbrett brukt også på avdelingen. Av intervju kan en avlese at gutten tok initiativ selv for å bruke Book Creator.

Assistent 1.2: ... når far kom så **fant han denne frem og skulle vise ...**

tospråklig lærer/assistent han viste det til henne også.

På Avdeling 2 forteller Pedagog 2 om erfaringen når hun filmet mor: ... da kunne jeg faktisk si, nå går vi **inn på dette rommet**, så stiller du deg til en vegg, helt stille rom og **så sier du disse ordene her**.

Assistent 2.1 og Assistent 2.2 forteller om en episode der **barnet var alene med en voksen og så på filmer av sin mor**, trykte på I-pad ved hjelp av en voksen og hjalp til å lage sin Book Creator.

Assistent 2.1: **Alle har bidratt**, så at alle ... Så at, ja alle har vi vært en del av det. Det er ikke en som har hatt ansvaret, men **alle har hatt ansvaret**. Noen mer enn andre, men ja.

Pedagog 2 forteller om en **måltidssituasjon**, der hun tok frem nettbrett og viste den til barna som satt ved bordet. Idet hun **viser nettbrettet**, kommer en kollega og viser fysisk bok samtidig.

Book Creator er et nytt verktøy for informantene, og for å forstå om det er et passende verktøy, og hva som kan forbedres, må jeg basere mine konklusjoner på informantenes erfaringer. Informantene får spørsmål om positive og utfordrende erfaringer i forbindelse med planlegging og gjennomføring av prosjektet.

På Avdeling 1 er informantene enige i opplevde **positive erfaringer** med planlegging og gjennomføring. Det var **mye latter** da de fortalte om hvor **morsomt det var å filme** og se seg selv.

Videre forteller de om de **positive effektene prosjektet hadde på barnet**. Dette **motiverer for å jobbe** videre med Book Creator, fordi som Assistent 1.1 uttrykker, applikasjonen har **mye potensial for språkutvikling**.

Informantene på Avdeling 2 er enige om at prosjektet var givende og er bra for språkutvikling. Å bruke Book Creator var enkelt fordi den er så intuitiv. De har observert barn som syntes dette var veldig gøy og spennende.

Informantene forteller også om utfordringer.

Pedagog 1: Så det er nok **den terskel**, fra å ta første steg, der du tenker ja, jeg er nødt til å gjøre det **å så glemmer** du det fordi det er ikke noe du har jobbet med så **systematisk** med og så faller det litt i glemmeboken ...

Assistent 1.1 ... ja, jeg tenker at, jeg føler **ikke at vi ikke har hatt tid** til det, det er mer at, eller for min del, **det er lett å glemme** ...

På Avdeling 2 var **sykdom og tilvenning** av et nytt barn trukket frem som de største utfordrende faktorer i prosjektperioden. Alle informantene var enige om **tidsbristen** pga. det. Utfordringen ifølge Pedagog 2 er også at om hun som pedagogisk leder ikke er til stede, er det **vanskelig å delegere ansvar** for å gjennomføre slike aktiviteter til andre kolleger på avdelingen.

5.2 Erfaringer med Book Creator teknisk og i språkutviklingsammenheng

Jeg er interessert i erfaringer som er direkte koblet til Book Creator og dens tekniske og pedagogiske muligheter. Jeg har ikke mye praktisk erfaring med Book Creator i barnehagesammenheng selv. Derfor blir det som informantene deler med meg helt ny kunnskap også for meg. Jeg får vite om verktøyet og metoder jeg valgte var tilpasset informantenes nivå og behov.

Først ønsker jeg å få kjennskap til informantenes tidligere erfaringer med ulike digitale verktøy i pedagogiske aktiviteter. Disse forteller meg to ting. Det første er hvilke verktøy som ble brukt og hvordan de brukte digitale verktøy i barnehagen, og for det andre forteller deres svar meg om de har grunnleggende digital kompetanse.

På Avdeling 1 brukes nettbrett mest for å **følge opp barnas interesse**, forteller Pedagog 1. «*Hvis man har vært på ferie, kan vi sammen søke informasjon i*

Assistent 1.2 **har ikke mye erfaring** fra før ... **bruk av mobiltelefon**, hvis hun ønsker å finne en **sang** som barna liker osv. Assistent 1.1 har **en del erfaring** med forskjellige digitale verktøy ... for å bla. søke inspirasjon for **tegningsaktiviteter**.

Pedagog 2 forteller også om **lite erfaring med bruk av digitale verktøy med de yngste**. Assistent 1.2 og Assistent 1.1 legger til at de har brukt digitale verktøy som **prosjektor og nettbrett** for å se på filmer og høre på musikk.

Book Creators tekniske opplegg kan være annerledes enn det informantene er vant til fra før. Likeså er det annerledes å jobbe med Book Creator sammenlignet med en vanlig bok. Barna kan lett bli distraheret og ønsker kanskje å bruke nettbrett til en annen aktivitet enn å se på Book Creator. Informantene får dermed spørsmål om positive og utfordrende, tekniske og pedagogiske erfaringer.

Informantene fra begge avdelingene forteller om at **Book Creator teknisk sett er veldig enkel og intuitiv å bruke**. De sier også at **workshop var veldig nyttig**. Spesielt den praktiske delen, der **alle fikk prøve funksjonene** og fikk erfaring med applikasjonen.

Informantene fra Avdeling 1 forteller om et spennende prosjekt som **ikke tar så mye tid**. De har observert at **barnet er mer komfortabelt** med noen ord, fordi det har mulighet til å høre dem om og om igjen. **Konsentrasjonsevnen** gutten har vist har også overrasket informantene, de har sett en annen side av gutten, forteller de.

Pedagog 2 forteller om erfaring, når hun for første gang viste Book Creator til gutten: Jeg viste han hvordan man skal trykke å sånn og **det var veldig lett for han å forstå hvordan man gjorde det** ... han fant veldig fort ut av dette her. Veldig lett og veldig gøy.

Informantene fikk videre spørsmål om utfordringer de hadde med Book Creator.

Informantene på Avdeling 1 **uttrykte behov for eget nettbrett til pedagogiske aktiviteter**, i dag brukes nettbrett også til registrering av barna og andre administrative oppgaver.

Pedagog 1 forteller også om den terskel når du **ikke er helt sikker på noe** og du skal **starte med noe nytt**. Det kan føles utfordrende.

Assistent 1.2 avslutter med «**å bare tør å bruke det**, ikke være redd».

For informantene på Avdeling 2 var den største utfordringen **tid**. Pedagog 2 forteller også at hun skulle **jobbe med Book Creator hjemme**, fra sitt eget nettbrett som er en annen type enn den de har i barnehagen, og hun fikk det ikke til.

For å jobbe med Book Creator på denne måten, mener Pedagog 2 at det er viktig å være i et **stille rom når en tar opptak**.

5.3 Erfaringer med samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem for språkutvikling

Å få vite om informantenes tidligere erfaringer med flerspråklige hjem gir meg mulighet til å sammenligne erfaringer de har gjort seg ved samarbeid med Book Creator med erfaringer de hadde fra før. Jeg er interessert i å se hva deres tidligere erfaringer handlet om og hvordan/og om Book Creator har endret samarbeidet. Tidligere erfaringer med flerspråklig hjem er et av de første spørsmålene informantene får på intervjudagen.

Pedagog 1 ... **lite erfaring** med praksis, men hun har tatt **fordypningsfag i flerkulturelt** fag siste år på skolen. Hun har også **hatt praksis** i en flerkulturell barnehage.

Assistent 1.1 har **en del erfaring** og sier at i hans tiårige jobb har han **nesten alltid hatt noen flerspråklige i avdelingen**, men erfaringer varierer. Han oppsummerer: ... *men det er **annerledes hver gang**, det er vanskelig å sammenligne mellom de barna vi har hatt.*

Assistent 1.2 forteller om lignende erfaringer som Assistent 1.1 og legger til: ... **det har ikke vært så mye fokusert på å snakke polsk, altså morsmål**. Vi har **fokusert på å snakke norsk**. Det er litt positivt at vi kan hjelpe de litt på vei.

Assistent 1.1 og 1.2: ... det **oppstår en del misforståelser**, altså med foreldre. Ikke så ofte med barna, men med foreldrene. Det synes jeg var vanskelig. De to uttrykker at det er **frustrerende** når det ikke går å kommunisere praktiske ting, fordi da unngår de å snakke om andre ting også.

Assistent 1.1 deler en annen erfaring om språkkompetanse til flerspråklige barn. Om de begynner i barnehage når de er eldre, er det **ikke så lett å utruste dem med bra nok norsk** for at de skal klare seg på skolen.

Pedagog 2 ... hun **har mye erfaring med flerspråklighet** i barnehage. Assistent 2.1 og Assistent 2.2 har ikke så mye erfaring med samarbeid med flerspråklige hjem.

Informantene får spørsmål om syn på flerspråklighet. Dette spørsmålet var ikke planlagt, men siden noen av informantene fortalte om utfordrende erfaringer fra før, ønsket jeg å vite om slike erfaringer påvirker deres syn på deres flerspråklighet allment.

Pedagog 1 og Assistent 1.1 synes flerspråklighet er **spennende**. Pedagog 1 forteller om at hun i år for første gang skal samarbeide med en morsmåslærer, og er spent på å se hvordan de skal jobbe med språket.

Pedagog1 ser på **mangfold som noe spennende**. Ønsker å inkludere foresatte for å forstå litt hvordan det er i deres kultur og i deres hjemland.

Avdeling 2 beskriver flerspråklighet som mulighet for lek, læring og utvikling. De forteller om forskjellige måter de har jobbet med flerspråklighet på avdelingen allerede før prosjektet.

Pedagog 2 uttrykker mening om at ... de som er **flerspråklige at de kommer litt bak**, at det **kan ta litt lengre tid til de lærer seg å snakke** slik som et helt norsk barn ville kanskje gjort. Litt lengre tid må de få rett og slett ...

Jeg spør om erfaringer informantene har gjort seg under samarbeid med foresatte. Her stiller jeg et åpent spørsmål, uten å spørre om spesifikke erfaringer. Det interessante er at informanter forteller om mange positive erfaringer og at jeg må spørre spesifikt om utfordringer for å få svar på det.

Assistent 1 forteller om at det var **morsomt å filme** moren og at det gikk veldig fort. Pedagog 1 forteller om **engasjert mor** som **gir forslag** til flere temaer som de kunne laget sammen.

Pedagog 2: ... **veldig god erfaring** med dette prosjektet her, med å involvere foreldrene ... hun synes jo at det var veldig spennende og gøy å få lov til å, at vi **involverer henne i våres barnehagehverdag**.

Assistent 2.1 og Assistent 2.2 forteller også om en **veldig glad mor** når de viser og forteller hvordan de jobber med Book Creator. Assistent 2.2 mener at **morens identitet ble verdsatt** og Assistent 2.1 legger til at det er viktig med å **anerkjenne kulturen** også, ikke bare språk.

Assistent 2.2 ... hun føler kanskje **litt mer kanskje tilhørighet til barnehagen**, hvordan vi jobber og ... **Ja, inkludert** ... at den kultur også blir verdsatt i

barnehagen. Det virket på **hennes kroppsspråk** i går, at hun syntes at dette var en fin måte å jobbe med foreldresamarbeid og kulturer og språk og, ja.

Jeg spør også om de så noen endringer hos barnet pga. samarbeid mellom barnehage og barnets foreldre. Her er jeg interessert i å høre om barnet ble mer oppmerksom på at barnehageansatte hadde en annen kontakt med foresatte enn før. Svar fra Avdeling 1 er ikke direkte knyttet til mitt spørsmål, men jeg mener at det er relevant fordi det avbilder et barn som har sterke bånd til sin familie.

Assistent 1.1 forteller om at **gutten er veldig opptatt av sin familie**. På Avdeling 1 har alle barn sin perm med bilder av familien. Denne er gutten veldig glad i og ser ofte i den.

Assistent 2.2 ... men i forhold til den boken, du ser jo på dette barnet at han har virkelig, altså **det styrker identiteten hans. Han blir jo sånn, «mamma»** ...

Altså det gjør noe med hans identitet, **v k n j ã t k i j g v " í " j c p " d { i i g t ' }**

Assistent 2.1 forteller om gutten som er veldig **glad når han ser film om sin mor**.

I denne delen spør jeg også om barnets språkutvikling har blitt påvirket av dette prosjektet. Jeg innser at språkutvikling, kartlegging og samarbeid med foreldre ikke bare er tett knyttet sammen, men at de er avhengige av hverandre. For å kartlegge språkutvikling av flerspråklige barn er samarbeid med foreldre nødvendig.

Ingen av avdelingene har brukt språkkartleggings skjema på barna, selv om begge avdelinger forteller om noen bekymringer de har for språkutvikling. Gutten på Avdeling 1 har morsmåls lærer i barnehagen noen dager i uken.

Assistent 1.2 forteller at hun foreløpig **ikke har observert noen endringer** i språkutvikling hos gutten. Assistent 1.1 legger til at han tror videre arbeid **kan ha positive effekter** på språket, men at de må lage Book Creator med forskjellige temaer, som interesserer gutten mer.

Assistent 2.1 forteller om observasjonen, at hun har hørt gutten si sitt **første ord på morsmål i barnehagen**. Dette knytter hun direkte til bruk av Book Creator, fordi ordet han sa var i applikasjonen. Hun hørte han si *flaske*, på morsmål sitt.

Som nevnt tidligere har informantene fortalt mest om de positive erfaringene, og jeg måtte spørre spesifikt om utfordringer med foresatte i dette prosjektet. Og om de hadde gjort noe annerledes.

Informantene fra Avdeling 1 forteller om **utfordringen med å involvere faren** i prosjektet. De valgte moren fordi hun kan bedre norsk og fordi det er hun som leverer oftest, og det er da det passet best å filme.

Pedagog 2 forteller at **filming av mor var utfordrende** ... fordi det var vanskelig **å finne tid** og **et stille rom**. Pedagogen ønsket ikke å få bakgrunnsstøy på opptakene.

5.4 Oppsummering av hovedfunnene

I denne delen oppsummerer jeg hovedfunn, disse skal videre brukes i drøftingsdelen som utgangspunkt til å besvare min problemstilling. Hovedfunnene i dette kapitlet er presentert i to kategorier som samsvarer med mine to forskningsspørsmål.

Hovedfunn om planlegging og gjennomføring av prosjektet:

- Informantene forteller om forskjellige erfaringer de har opplevd med tidsrammer de har hatt med prosjektet. Dette har påvirket prosjektets gang. Avdelingen som hadde nok tid til prosjektet gjennomførte prosjektet mer strukturert og gjennomtenkt.
- Målet med prosjektet var at alle skal være involverte og bidra i prosjektet. Jeg finner ut at på en avdeling er det pedagogen som gjør mye av det praktiske med prosjektet, på den andre avdelingen uttrykker pedagogen at prosjektet er mest hennes ansvar.
- Digitale verktøy er noe som interesserer barna, og det var naturlig at begge avdelingene så et entusiastisk barn når nettbrettet ble brukt. De hadde forskjellige tilnærminger til gjennomføring, men det var alltid en voksen til stede for å sikre at Book Creator ble brukt på en pedagogisk måte.
- Begge avdelinger forteller om muligheter for språkutvikling og hvor enkelt det var å bruke Book Creator. Det var lett å navigere i den, også for barna. Dette viser at Book Creator er et verktøy som er egnet for bruk i barnehage.

- utfordringer informantene forteller om er utfordringer som er forventet når en starter med et nytt prosjekt. De kan leses mer som forslag til forbedring.

Hovedfunn om samarbeid med flerspråklig familie og språkutvikling:

- De fleste informantene hadde ikke mye erfaring med flerspråklighet i barnehage. De to som hadde erfaring, forteller om mange utfordringer i daglig kommunikasjon, når enkle beskjeder skulle gis.
- Funnt fra to informanter viser til oppfatningen at målet i barnehagen er å lære barna norsk, og at flerspråklige barn oftest har forsinket språkutvikling.
- Begge avdelinger forteller om to veldig engasjerte mødre og gutter som har godt utbytte av å ha sitt morsmål inkludert i hverdagen.
- Ifølge informantene er det for tidlig å dra slutsatser om positive påvirkninger på språkutvikling.
- utfordringer de møter er få og har ikke noe med misforståelser å gjøre. Prosjektet har ikke ført til at det ble mer kommunikasjon mellom barnehage og foresatte, men en avdeling har begynt å tenke på hvordan de kan inkludere også faren i samarbeid gjennom Book Creator.

6 DRØFTING AV FUNN

I dette kapitlet skal hovedfunnene drøftes i lys av presentert teori og tidligere forskning. For å skape oversikt er drøftingskapitlet delt i to underkapitler, som er mine forskningsspørsmål.

6.1 Hvilke erfaringer har de ansatte gjort seg med planlegging og gjennomføring av språkutviklingsarbeid med book creator?

Resultatene mine viser at informantene hadde forskjellige erfaringer i forbindelse med tidsoppfatning for prosjektet. Dette har påvirket planlegging og gjennomføring av prosjektet. Avdeling 1 opplevde workshop som nyttig fordi de fikk tid for planlegging. Denne avdelingen presenterte sin gjennomføring som en godt strukturert aktivitet. Funn fra Avdeling 2 tyder på opplevd tidsbrist for prosjektet, og videre i intervjuet er aktiviteter med Book Creator presenterte som mer tilfeldige.

Ifølge Hedegaards modell (2019) og elementet aktivitetsfremgangsmåte er individenes opplevelse av rammer viktige i hvordan aktiviteten formes. Når det gjelder mine funn, kan jeg se at avdelingen som hadde erfaring om god tid klarte å gjennomføre prosjektet strukturert. Pedagog 1 presenterte gjenstander for barnet først, for så å vise barnet Book Creator seinere. Dette ble gjort på en gjennomtenkt måte, slik som Lillejord (2017) mener er viktig for en god struktur, spesielt for flerspråklig utvikling. Avdeling 2 opplevde tidsbrist i perioden med prosjektet, og dermed ble erfaringene de hadde med Book Creator presenterte som mer tilfeldige. Da en av de ansatte forteller om en episode av utført aktivitet med Book Creator, husker ikke den andre ansatte dette umiddelbart. Dette kan jeg tolke som manglende planlegging. Her kan det nevnes at informantene på Avdeling 1 har lengre arbeidserfaring og har jobbet sammen et år lengre enn informantene på Avdeling 2. Jeg har ikke grunnlag til å hevde at dette var avgjørende for hvordan prosjektet ble gjennomført, men i dette prosjektet viser det seg at avdeling som hadde jobbet sammen lengre hadde mer koordinert gjennomføring av aktiviteter.

Selv om Avdeling 2 ikke brukte Book Creator like aktivt som Avdeling 1, forteller Pedagog 2 om mange andre måter de jobbet med flerspråklighet på. Avdelingen hadde flerspråklige aktiviteter på avdelingen fra før, som fungerer bra. Bruk av tiden for å

inkludere Book Creator i sin praksis ble i min forståelse ikke like prioritert som på Avdeling 1.

Data fra undersøkelsen viser at holdninger til tidsrammer hadde påvirkning på planlegging av aktiviteter knyttet til prosjektet, men det ekskluderer ikke at andre faktorer kan påvirke planlegging og gjennomføring også. Med dette mener jeg at Avdeling 2 kanskje ikke følte samme behov for implementering av Book Creator for å jobbe med flerspråklighet, fordi de allerede hadde utviklet gode metoder for å jobbe med språk og flerspråklighet. Pedagog 2 nevner de ulike metodene for å jobbe med språk:

«í " o w u k m m " í " c v " x k " c n n g t g f g " l q d d g v " o g f " u r t ° m f g t " u v ° t " ë j g k ì " r ° " h q t u m l g n n k i g " u r t » m " í " x k " j

Om jeg ser kritisk på mine metodevalg, kan jeg si at jeg kunne tilpasset prosjektet bedre til faktiske behov avdelingene har. Hadde min metode inkludert intervju og/eller observasjon av avdelingens praksis på forhånd, kunne kanskje Avdeling 2 fått tips om en annen tilnærming til Book Creator, rettet mer mot samarbeid mellom barnehage og hjem. Dette er noe jeg ikke har tenkt på, og dermed ble det ikke gjennomført. Likeså er jeg i tvil om mitt bevisste valg om å ha workshop bare et par dager før avdelingene skulle begynne med prosjektet. Jeg forsvarer valget med at ferdigheter de barnehageansatte får på workshop er ferske, og derfor kommer det til å bli lettere å gjennomføre prosjektet. Selv om det fungerte bra for Avdeling 1, kunne det kanskje blitt bedre for Avdeling 2, om de hadde mer tid til forberedelser.

Arbeidsmengde var ikke fordelt helt likt. På Avdeling 1 forteller Assistent 1.1 at han brukte Book Creator bare når han filmet moren til barnet. Assistent 1.2 uttalte at hun kunne brukt den mer, selv om hun forteller om en episode der hun satt med gutten og brukte Book Creator. Dette beskriver hun også som en gøy aktivitet. Pedagog 1 forteller om to mer omfattende aktiviteter hun hadde med gutten og applikasjonen. Likevel føler de ansatte at alle bidro, og samtlige har uttrykt lyst og ideer om videre arbeid med Book Creator. På Avdeling 2 forteller Assistent 2.1 om erfaringen at alle har bidratt. Pedagog 2 uttrykker at det er hovedsakelig hennes ansvar for gjennomføring og planlegging av prosjektet, og at hun synes det var vanskelig med å delegere ansvar til andre kolleger. Med

dette forsvarer hun at det ikke har blitt gjort så mye som de har planlagt og legger ansvar på seg selv.

Rammeplanen gir klare retningslinjer for ansvaret og roller som barnehageeier, styrer og pedagogisk leder har. (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 15-16) *Personalet*, som begrep og som omtales hele 47 ganger i den nye rammeplanen, får ikke beskrivelse av sin rolle på samme måte som de nevnte ovenfor.

»Rammeplanens øvrige kapitler inneholder plikter for barnehagens personale og omfatter alle som arbeider i barnehagen.» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 15)

Dette er beskrivelse av *personalet* i barnehagen, det beskrives plikter for dem. Min mening er at personale bør få en større plass i beskrivelsen av sin rolle, siden de skal være en del av absolutt alle aktiviteter i barnehagen. På den ene siden gir ikke rammeplanen retningslinjer eller forslag om hvordan barnehagen kan organiseres for at alle som jobber der skal kunne utvikles for å kunne bidra i alle pedagogiske aktiviteter som de er pålagt å gjøre. På den andre siden legger rammeplanen vekt på hvor viktig det er med et felles ansvar for pedagogiske aktiviteter i barnehagen. Det vil si at pedagoger og andre ansatte har like mye ansvar for å gjennomføre planlagte aktiviteter.

Tkachenko, Giæver, Bratland og Syed, 2015 viser til positive effekter på språkutvikling, når hele personalgruppen inkluderes i kompetanseheving. Dette er også årsaken til at workshop for hele personalgruppen ble brukt som start på dette prosjektet. For å skape et godt barnehagetilbud er kompetanseutvikling av alle i barnehagen avgjørende. Dette er også et av tiltakene som er presentert i Meld. St. 6 (2019-2020) «*Tett på ó tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*» (Kunnskapsdepartementet, 2019)

Funnene som viser at pedagogene fortsatt gjør mer og mener at de bør gjøre mer, kan tolkes på to måter. På en måte mener de øvrige ansatte likevel at de bidro og ønsker å bruke Book Creator i fremtiden. Dette kan vise til en god start på veien til å ta enda mer ansvar for pedagogiske aktiviteter. På en annen måte ser jeg en tendens til at assistenter er fornøyde med sin innsats, og en tydeligere arbeidsfordeling kunne styrket deres rolle i pedagogiske aktiviteter fremover. Assistent 2.1 foreslår i intervjuet at hun kunne tenke seg å ha litt planleggingstid innimellom.

For å styrke assistentenes rolle kunne jeg kanskje hatt en separat veiledning med pedagogiske ledere hvor vi kunne sett på deres arbeidsuke og muligheter for at

assistenter kunne fått noe planleggingstid. Her kunne det også vært en mulighet for å ha med styrer, fordi det er styrerens ansvar å se til at hele personalgruppen inkluderes i pedagogiske aktiviteter. Jeg kunne også hatt et intervju med assistentene i barnehagen, og med det fått forståelse om hvordan de ser på sin rolle og om deres tanker om hvordan de kan bidra i slike prosjekter. Målet for denne oppgaven mener jeg likevel er nådd. Selv om jeg ikke intervjuet styreren, har hun vært involvert i prosessen, og som vist i funnene har prosjektet skapt en del positive erfaringer som jeg tror styrer og alle ansatte ønsker å jobbe videre med. Dermed kan jeg konkludere med at alle informantene har fått kunnskap om Book Creator, fordi ellers hadde de ikke hatt så positiv innstilling til bruk av det. (Mikelić Preradović et al., 2017)

Presentasjon og bruk av Book Creator var annerledes på Avdeling 1 enn på Avdeling 2, men på begge var ansatte delaktige i aktivitet. På Avdeling 1 forteller Pedagog 1 om en veldig konsentrert gutt som møter Book Creator for første gang. Han brukte lang tid og gikk veldig nøye gjennom alle bildene og opptakene av mor, som sier ord for gjenstander på morsmål og Assistent 2, som sier dem på norsk. På avdelingen viste han den stolt til faren, moren, morsmållæreren, og allerede dagen etterpå ønsket han påfyll. Avdeling 2 forteller også om episoder der gutten så på nettbrettet sammen med en voksen og at han koste seg.

Pedagog 1 forteller om hvor mye tid gutten brukte med Book Creator, fordi han liker gjentakelser. Pedagogen gav gutten den tiden han trengte, og dette er akkurat det som Vygotsky hevder er en av metodene for å lære. Å gjenta er ikke bare å lage kopi, med gjentakelser skapes egne forståelser. (Thurmann-Moe et al., 1996) Fra uttalte erfaringer fra Avdeling 1 går det også an å komme til konklusjonen at gutten forstår hvordan han kan bruke Book Creator for å lære mer. Han ønsker å få flere sider på Book Creator og ønsker å dele det han har lært, ved å vise det til andre. På en måte skjønner gutten hvordan han skal bruke Book Creator for sin egen læring – dette tolker jeg som dybdelæring på barnehagenivå. Avdeling 1 utfyller alle kriterier presenterte i teoridelen i underkapittel 3.5.1 *Digital didaktisk design*. Barnet er aktivt i læring, barnet får informasjon om digitalt verktøy, og ikke minst er de voksne nysgjerrige på utvikling og utforsker sammen med gutten.

Sandvik et al. (2012) og Hernwall (2016) viser i sin forskning hvor viktig voksenrollen er for at barna får en god erfaring og læringsutbytte med bruk av digitale verktøy. På begge avdelinger har de ansatte vært en del av barnets utforskende miljø. Dette er positivt, ikke minst også for de ansattes dybdeløring. Hoel og Jernes (2020) beskriver i sin forskning at barnehageansatte må være aktive i barnas digitale aktiviteter og reflektere over det, for å kunne lære noe og tilpasse videre praksis etter det. Alle informanter gir forslag om hvordan Book Creator kunne brukes videre, på samme måte som med dette prosjektet og i andre sammenhenger.

Selv om ingen av informantene hadde erfaring med pedagogisk bruk av digitale verktøy, forteller alle om gode erfaringer i forbindelse med bruk av Book Creator. Begge avdelingene ser fordeler for språkutvikling og motivasjon for barnets læring. Avdeling 1 forteller om mye latter og moro når de filmet.

Avdeling 2 får frem at de observerte hvor gøy barna syntes prosjektet med Book Creator var, også for barn som har norsk som morsmål. Pedagog 2 forteller at gutten klarte å navigere i Book Creator selv, etter bare en liten visning.

Ifølge Monitor 2019 er digital bok i norske barnehager et veldig sjeldent syn. (Fjørtoft et al., 2019, s. 130) Det er ikke mulig å forstå om dette også gjelder Book Creator, men tallet er lavt likevel. Etter funnene i min oppgave kan en lure på hvorfor det ikke finnes mer av Book Creator i barnehagene.

Likeså kan en lese i Monitor 2019 (2019, s. 133) at 62,9 prosent av barna som bruker digitale verktøy i barnehagen er de eldste barna. Det kan finnes flere årsaker til det, men funn fra min forskning viser at også yngre barn klarer å navigere i digitale verktøy og at de kan ha stor nytte av det. Pedagog 2 forteller om hvor lett det var for gutten på småbarnsavdelingen å forstå Book Creator, fordi den er så intuitiv. Assistent 2 forteller om hvor glad gutten er når han ser på skjermen og at de har hørt ham si ord på sitt morsmål for første gangen. Synet på om en skal bruke digitale verktøy med de yngste barna i barnehagen, er fortsatt veldig delt, og jeg tror at det bidrar til at mange ikke bruker digitale verktøy med de yngste. Men nå har vi den nye rammeplanen som ikke sier noe om barnas alder, men at digital praksis skal forekomme i barnehagene.

Lytte til musikk, ta bilder, spille spill, hente informasjon og se på film er erfaringer de fleste barnehagebarn har med digitale verktøy. (Fjørtoft et al., 2019, s. 131) En kan spørre om hvor mye aktiv læring og utvikling slike aktiviteter tillater. Jeg mener at det

hadde vært mer utforskende bruk av digitale verktøy i barnehagene hvis det hadde eksistert en egen PfdK og Digital didaktisk design, tilpasset barnehagens nivå. Forståelse om hva en pedagogisk bruk av digitale verktøy innebærer i barnehagesammenheng, bør være mer konkret.

Pedagog 1 forteller om typiske utfordringer når en starter med noe nytt.

«Så det er nok den terskel, fra å ta første steg, der du tenker ja, jeg er nødt til å gjøre det så glemmer du det fordi det er ikke noe du har jobbet med så systematisk med og så faller det litt i glemmeboken ... når du ikke er helt sikker på noe og du skal starte med noe nytt ...»

For det første var det krav i prosjektet om at informantene skulle bruke verktøyet som de aldri hadde brukt før, og for det andre er det travle hverdager i barnehagene, og når en ikke har etablert rutine på noe, så er det lett at det blir glemt. Disse utfordringene er logiske for meg, som har erfaring med å jobbe i barnehage. Hedegaard viser også til utfordringer om å endre en kultur, som er skapt i institusjon. I denne barnehagen fantes ikke kultur og tradisjon for pedagogisk bruk av digitale verktøy, men ifølge informantenes svar kommer det å bli endret. Jeg mener at noen utfordringer og noe motstand er det bra å oppleve for å kunne utvikles videre. Informantene opplevde ikke utfordringer med teknisk bruk av Book Creator, og det var mitt mål med workshop. Jeg hadde som mål at alle skulle forstå hvordan den fungerer teknisk, den pedagogiske biten ønsket jeg at de skulle finne ut selv. De pedagogiske erfaringer var ulike, men også positive på begge avdelinger. Jeg kan ikke se at de opplevde utfordringer som har gitt dem erfaringer, at det å jobbe med Book Creator er noe som ikke passer i barnehage, snarere motsatt. De utfordringer de møtte og uttalte under intervjuet ble også besvart av dem selv. Jeg føler at informantene fikk tid og rom under intervjuet, for å kunne sette ord på det de opplevde og for å kunne formulere sine tanker om hvordan de kan forbedre sin digitale praksis på avdelingen.

6.2 Hvilke erfaringer har de ansatte gjort seg med bruk av Book Creator i samarbeid mellom barnehage og flerspråklige hjem?

Eksempel på tidligere erfaring med flerspråklige familier, som jeg innser er relevante for å sette mitt prosjekt i en større sammenheng, kommer fra Avdeling

1. Assistent 1.1 og 1.2 forteller om frustrasjoner de erfarte i sitt arbeidsliv med flerspråklige foresatte. En episode med misforståelse opplevde de også nylig sammen med Pedagog 1.

Forskningen viser at pedagogene er usikre om sin kompetanse i møte med flerspråklig hjem og har utfordringer med å skape en nær relasjon til disse foresatte. (Sønsthagen, 2018) I min undersøkelse har bare to assistenter uttalt misforståelser som en årsak til at de velger å ikke ta opp andre temaer, fordi det er for vanskelig. Selv om andre ikke har uttalt det samme, grunnet mangelfull arbeidserfaring, er det en del forskning som viser at dette er vanlig praksis, at foresatte med flerspråklig bakgrunn ikke er like mye inkludert i medvirkning av barnehagens praksis. (Harper & Pelletier, 2010)

Min mening er at dette er en stor utfordring, som kan ha negative konsekvenser. Flerspråklige barn ser at foresatte som snakker majoritetsspråk prater mer med barnehagepersonell, kommer inn i barnehagen og leker av og til sammen med andre barn. Det gjør ikke deres usikre foreldre. Med dette er det i ung alder klart for barna at det er *vi* og *dem*. Dette gjør at barna kan få et mindreverdighetskompleks, som kan vise seg på ulike sett videre i livet. Selv har jeg vokst opp i flerspråklig familie, og for å kompensere for mine foreldres mangel på å forstå majoritetsspråkets kultur, har jeg alltid vært inkludert i alle skoleaktiviteter som hadde med nasjonaldager å gjøre. Jeg ønsket å vise at jeg er «*slovensk nok*». Hadde flerspråklighet og mangfold vært sett på som en normal tilstand, skulle kanskje ikke problemene tatt over diskusjonen, men snarere den berikelse mangfold bringer med seg. Jeg hadde da ikke hatt behov å hevde meg på alle nasjonaldager, men kunne bidratt mer unikt, med å vise mangfold.

Positive erfaringer mine informanter viser til, i forbindelse med samarbeid med to mødre i dette prosjektet, peker på et skritt i riktig retning. Informantene forteller ikke om erfaring av misforståelser, barnehage og foresatte hadde et felles prosjekt som var gøy og givende for begge parter. Hedegaards aktivitetsmåteelement kommer til syne her. Praksis blir formet i lys av holdninger. Har vi en holdning om at samarbeid med foresatte kan være gøy, så fortsetter vi å skape slike tilfeller.

To ærlige svar fra to forskjellige barnehageansatte har vært spesielt interessante for å kunne plassere utsagn i en større samfunnsdebatt. Assistent 1 forteller om sine erfaringer med møte med flerspråklige hjem og beskriver det som uproblematisk, fordi det ikke var fokus på morsmål, men på å lære dem norsk.

Pedagog 2 forteller om oppfatningen at flerspråklige barn bruker lengre tid på å lære seg norsk.

Dette er erfaringer fra de to informantene som forskningen og jeg er skeptisk til, men som finnes i samfunnet. Begge har til felles at de ser på flerspråklighet som noe problematisk. Selv om begge informantene var engasjerte i prosjektet og forteller om positive erfaringer, kan et slikt syn gjøre at tilnærmingen til flerspråklighet blir påvirket.

Syn på at barnehagens mål skal være å hjelpe flerspråklige til å bli bedre i norsk, er ikke helt feil eller unikt, men det er en forenklet måte å se flerspråklighet på. Et slikt syn skaper miljø som utgår fra noe barn ikke kan, i stedet for å skape miljø der all kunnskap som barnet eier, betyr like mye. Her ser jeg en stor forbedringsmulighet i norske barnehager. Informasjon om barns språktilegnelse og kartlegging av flerspråklige barn bør få mer plass i norske barnehager. Essahli Vik (2017) presenterer funn som viser til at kartlegging av barnas språk er svært uheldig hvis flerspråklige barn skal testes for hva de ikke kan, majoritetsspråk. Jæger (2019, s. 73-87) deler bekymringen og legger til at digitale verktøy egner seg godt når en skal jobbe med flerspråklighet. Derfor har NAFO (2020) utarbeidet kartleggingsmaterieell som fokuserer på morsmål og barnehagens språkmiljø.

Synet som Pedagog 2 deler med meg er heller ikke uvanlig. Slik oppfatning har jeg hørt om før. Selv om forskningen viser at det ikke er noen grunn til å tro at barnet som er tospråklig skal ha forsinket språkutvikling. (Øzerk, 2016, s. 131) Dette kan lede til at voksne bruker forenklet språk til flerspråklige barn, og med det blir barnets språkmiljø fattigere. (Olsen, 2017)

Likeså er det også en vanlig misforståelse angående flerspråklighet og språkvansker. Ved flerspråklighet er det vanskeligere å finne ut om barnet har språkvansker, eller om barnet bare vil begynne å snakke seinere, fordi variasjoner i barns språkutvikling er store. (Utdanningsdirektoratet, 2017b) Dette bør en heller ikke vente å se, men som nevnt tidligere mener jeg at kartlegging av flerspråklige barn absolutt bør bli mer synlig og presentert i rammeplanen. I nesten alle norske barnehager finnes det flerspråklige barn, likevel har jeg aldri, i min tiårige lange arbeidserfaring brukt kartleggingsmateriale som er tilpasset flerspråklige barn. Her er også forbedringspotensialet stort.

Informantene har ikke observert vesentlige endringer i barnas språkutvikling i forbindelse med prosjektet. Begge avdelinger uttrykker noen bekymringer for barnas språkutvikling, likevel har ikke avdelingene kartlagt språket til barna.

For denne oppgaven var språkutviklingsarbeid utgangspunkt for samarbeid med flerspråklig hjem og bruk av digitale verktøy. Språkutvikling i seg selv har ikke vært hovedmål for oppgaven, fokus ble fordelt på flere aspekter av informantenes erfaringer og ikke bare på kartlegging og evaluering av barnas språkferdigheter. Likevel spør jeg om de har brukt noen kartleggings skjemaer, siden de har uttrykt bekymring ved flerspråklighet og språkutvikling generelt og i tilknytning til barnet. Jeg spør også fordi noen forskere hevder at kartlegging kan være til hjelp i språkutviklingsarbeid, om barnehageansatte har kunnskap om å bruke kartleggingsverktøyet riktig. (Essahli Vik, 2017 og NAFO, 2020) Årsaker til at de ikke brukte kartlegging kan være flere, kanskje også mangel på kunnskap om at det finnes et kartleggingsverktøy som er egnet til bruk med flerspråklige barn. Som fortalt tidligere hadde jeg heller ikke kunnskap om det i min tiårige arbeidserfaring i barnehage. Bruk av Book Creator skapte likevel mange positive erfaringer og noen tegn på at barnas språkkunnskaper ble forbedret.

Avdeling 1 beskriver gutten som en som liker gjentagelser og som er veldig glad i sin fysiske perm med bilder av sin familie. Dette inspirer dem til å lage flere tematiske Book Creator, også en digital familiebok. Begge avdelinger forteller om to mødre som ble veldig engasjerte og gav forslag om videre jobb med Book Creator, og Avdeling 2 beskriver en stolt mor som ble glad for at hennes identitet og kultur ble anerkjent. Assistent 2 forteller at de hørte gutten si sitt første ord på morsmålet sitt og at han er veldig glad når han ser sin mor på skjermen.

Dette bekrefter Jægers (2019, s. 148) påstand om at digitale verktøy egner seg bra for flerspråklig utvikling og inkludering av foresatte i prosessen. Vygotsky (Özerk referert i Jörneryd, 2009, s. 9) hevder også at godt utviklet morsmål er viktig for at barna videre kan bygge andre språk. I barnehagealder er det å bygge ordforråd ansett som viktig for språkutvikling. Book Creator gir barna mulighet til å se og høre ordet på sitt morsmål og på norsk. Dette kan gjøres uten digitale verktøy, om barnet har morsmåls lærer i barnehage. Igjen kan jeg fra min tiårige arbeidserfaring konkludere med at det er sjeldent å se morsmåls lærere i barnehagen. Book Creator kan aldri erstatte en

morsmåslærer, men den kan være en god hjelp til å gjøre barnets morsmål mer synlig og tilgjengelig. En annen fordel med bruk av Book Creator i samarbeid med foreldre er at foreldre blir inkludert i og presentert for det pedagogiske arbeidet som foregår i barnehagen. I dette prosjektet var det klart for foreldrene at Avdeling 1 hadde sykehus som tema. Dette hadde kanskje ikke vært så åpenbart for foreldre som ikke går inn på avdelingen så ofte

For å få bedre forståelse for foreldrenes erfaringer med prosjektet kunne jeg intervjuet dem også. Dette anså jeg som et større prosjekt. For å kunne forstå foreldre på samme måte som jeg forsto informantene, hadde jeg hatt behov for tolk. Dette hadde medført bruk av ressurser som jeg ikke hadde for denne oppgaven.

Utfordringen Avdeling 1 har uttalt er samtidig et ønske om å inkludere far til gutten ved det neste Book Creator prosjektet.

Dette er tegn på flere positive fremskritt når en uttaler ønske om å møte utfordringen. Barnehageansatte føler at de har nok kompetanse med Book Creator, de har sett positiv utvikling ved å samarbeide med moren og dette har inspirert til å utvide samarbeid og inkludere også faren. Ikke minst har de reflektert over hvor viktig inkludering av foresatte er for barnets trivsel.

Informantene opplevde ikke noe bedre daglig kontakt med foresatte på grunn av prosjektet. Likevel har de vist forståelse for to kompetanseområder som er del av PfdK. Samtlige informanter har fått forståelse for hvordan digitale verktøy kan påvirke språkutvikling og at bruk av digitale verktøy utvider kommunikasjonsrommet.

Jeg må tilføye at informantene ikke hadde kjennskap til denne eller andre modeller som jeg brukte i teoridelen. De hadde ikke kjennskap til hva som forventes av en profesjonell faglig digital kompetent barnehageansatt, likevel oppnådde de mange av kravene.

7 KONKLUSJON OG VEIEN VIDERE

Det teoretiske grunnlaget og tidligere forskning viser at temaer som flerspråklighet og digitale verktøy er aktuelle, men jeg fant ikke mye forskning som kombinerer disse to på samme måte som det ble gjort i min oppgave. Dette var utgangspunkt for min egen forskning. Jeg ønsket å belyse de erfaringene barnehageansatte hadde gjort seg i språkutviklingsarbeid med Book Creator i samarbeid med flerspråklig hjem.

Språkutviklingsarbeid er utgangspunkt for min problemstilling, og denne har vært sentral i planlegging og gjennomføring av aktiviteter med Book Creator. I oppgavens sammenheng er språkutvikling tett knyttet til samarbeid med foreldre, og ble brukt som et arbeidsverktøy for samarbeid. Aktiviteter som ble valgt å gjennomføre hadde utgangspunkt i fagområdet språk. Selv om oppgaven ikke måler språkutvikling, forteller informantene fra Avdeling 2 om den direkte koblingen mellom Book Creator og språkutvikling hos gutten. I tillegg ser informantene potensial for språkutvikling ved hjelp av Book Creator for flerspråklige barn, men også for barn som har norsk som morsmål.

Informantene forteller også om at Book Creator er et godt digitalt verktøy å bruke med barna og foreldrene. Samtidig vil jeg også si at informantene selv hadde utbytte av å bruke Book Creator. Intervjussvarene preges av den selvtillit informantene erfarte ved bruk av Book Creator i pedagogiske aktiviteter. I begynnelsen av prosjektet hadde ingen av informantene erfaringer med pedagogisk bruk av digitale verktøy. Likevel klarte informantene lett å lære seg å bruke Book Creator, og deres svar og handlinger samsvarte med utvalgte teorier og rammeverk. To av disse rammeverkene er PfdK og DDD som begge er rammene for hvordan digitale verktøy skal implementeres i pedagogisk virksomhet. Flere av informantene klarte å tilpasse bruk av digitale verktøy i barnehagen på måten som er beskrevet i disse rammeverkene, uten at de egentlig visste om disse kriteriene på forhånd. Med dette kan jeg konkludere at pedagogiske erfaringer barnehageansatte har i praksis fra før, skaper forutsetninger for innføring av digital praksis i barnehagene. For å utvikle sin pedagogiskdigitale kompetanse trenger de konkrete tips og videre oppfølging i form av refleksjoner og videre planlegging. Ut ifra rammeplanen er dette en jobb for barnehagestyrerne. Dermed mener jeg at fokus i fremtiden bør være rettet mot hvordan styrere kan styrke barnehagenes digitale praksis. I fremtiden bør det være de som tar den rollen jeg hadde i dette prosjektet.

Samarbeid med flerspråklig hjem har også vært vellykket i dette prosjektet. Fremfor alt sammenlignet med tidligere erfaringer noen av informantene forteller om.

Kommunikasjon har vært utpekt som hovedutfordring i tidligere erfaringer, hvilket ikke har vært nevnt som problematisk denne gangen. Jeg innser at det var fordelaktig, at Book Creator i dette prosjektet bare var brukt med et barn og med et språk på hver avdeling. Dette tror jeg er ganske unikt, at det er så få flerspråklige barn i en barnehage. Forskning var med dette begrenset til en barnehage med to flerspråklige familier, dette gjør overføring av funnene til andre barnehager mer begrenset. Samtidig kan dette prosjektet utvides og brukes som grunnlag til språk- og samarbeidsutvikling i andre barnehager, med tilpassing til enkelte barnehagers behov og ressurser. Likevel konkluderer jeg med at metodevalg og ressursbruk var egnet for gjennomføring for dette prosjektet. Barnehageansatte forteller om et prosjekt som lot seg gjennomføre, foreldre så nytte i det og samarbeidet fungerte bra, og ikke minst var barnas opplevelse av prosjektet observert som noe positivt for deres trivsel og utvikling.

I min forståelse er det utviklingen av to ting som må til for å sikre at barna og barnehageansatte får en god digital kompetanse. Det første er utvikling av noe lignende som PfdK for barnehagene, og det andre er kompetanseutvikling for alle barnehageansatte. Jeg mener at de voksnes kunnskap og ferdigheter er avgjørende også for å sikre at alle barn i barnehage får mulighet til språkutvikling på sine premisser. Her ønsker jeg at kartleggingsverktøy som NAFO har utviklet skulle være mer i bruk, og fremfor alt ønsker jeg endring i fokus på hvem som skal kartlegges. Istedenfor å kartlegge barnets språkkompetanse, bør barnehagene fokusere på å kartlegge sitt eget språkmiljø.

Jeg kan konkludere med at informantene likevel har klart å gjøre et godt arbeid, med tanke på at dette var en helt ny måte for dem å jobbe på. De brukte et nytt verktøy og en ny tilnærming til samarbeid med hverandre og foreldre. Erfaringer de deler viser til en motiverende måte å jobbe på, med mange positive virkninger. Digitale verktøy fanger og engasjerer. Dette er også årsaken til at de i løpet intervjuet mange ganger fortalte om ideer som de hadde for videre arbeid med Book Creator og flerspråkutvikling.

8 REFERANSELISTE

- Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2017). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* (Tredje opplagan. utg.). Lund: Studentlitteratur.
- Andersen, C. E., T., Engen, Gitz-Johansen, T. O., Strædet Kristoffersen, C., Skoug Obel, L., Sand, S., & Zachrisen, B. (2011). *Den flerkulturelle barnehagen i rurale områder: Nasjonal surveyundersøkelse om minoritetsspråklige barn i barnehager utenfor de store byene*. Hentet fra https://brage.inn.no/inn-xmlui/bitstream/handle/11250/133970/rapp15_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- BookCreator. (2020). Remote Learning with Book Creator. Hentet fra <https://bookcreator.com/>
- Brottveit, G. (2018). Analyse av kvalitative materialer i et vitenskapsteoretisk perspektiv. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder*. (s. 129-152). Oslo: Gyldendal akademisk.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2018, 4. desember). Hensyn til personer (5-18). Hentet fra <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/b.-hensyn-til-personer-5---18/>
- Egeberg, E. (2012) *Flere språk- flere muligheter: Flerspråklighet, tilpasset opplæring og spesialpedagogisk metodikk*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Essahli Vik, N. (2017, 10. juli). Språkkartlegging av flerspråklige barn i barnehagen - fra kontrovers til kompromiss? Hentet fra <https://journals.hioa.no/index.php/nbf/article/view/1734/1999>
- Fagerholt, R. A., Myhr, A., Naper, L. R. & Løe, I. (2020). Spørsmål til Barnehage-Norge 2019. *Analyse og resultater fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til barnehagesektoren*.(2020:1) Hentet fra <https://www.udir.no/contentassets/f0371753ee3f448ba7219046082f7df6/spo-rsmal-til-barnehage-norge-20192.pdf>
- Fjørtoft, S. O., Thun, S. & Buvik, M. P. (2019). *Monitor 2019. En deskriptiv kartlegging av digital tilstand i norske skoler og barnehager*. Hentet fra <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu->

[xmlui/bitstream/handle/11250/2626335/Monitor%2b2019%2bSluttrapport%2bFra%2bSINTEF%2bPublisert%2b20191021.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://hdl.handle.net/11250/2626335/Monitor%2b2019%2bSluttrapport%2bFra%2bSINTEF%2bPublisert%2b20191021.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

- Gadamer, H.-G., Schaanning, E. & Holm-Hansen, L. (2012). *Sannhet og metode: grunntrekk i en filosofisk hermeneutikk*. Oslo: Pax.
- Gitz-Johansen, T., Andersen, C. E., Engen, T. O., Kristoffersen, C. S., Skoug Obel, L., Sand, S., & Zachrisen, B. (2011). *Den flerkulturelle barnehagen i rurale områder: Nasjonal surveyundersøkelse om minoritetsspråklige barn i barnehager utenfor de store byene*. Hentet fra <https://forskning.ruc.dk/en/publications/den-flerkulturelle-barnehagen-i-rurale-omr%C3%A5der-nasjonal-surveyund>
- Harper, S. & Pelletier, J. (2010, juni). Parent involvement in early childhood: A comparison of English language learners and English first language families. Hentet fra <https://www.researchgate.net/publication/233439922>
- Hedegaard, M., & Flear, M. (2019). *Children's transitions in Everyday Life and Institutions*. London: Bloomsbury Academic. Hentet fra <https://ebookcentral.proquest.com>
- Hernwall, P. (2016, 1. mars). 'We have to be professional' – Swedish preschool teachers' conceptualisation of digital media. Hentet fra <https://www.idunn.no/dk/2016/01/we-have-to-be-professional-swedish-pre-school-teachers>
- Hoel, T., & Jernes, M. (2020, 26. mai). Samtalebasert lesing av bildebok-apper: barnehagelærer versus hotpoter. Hentet fra <https://www.idunn.no/npt/2020/02/samtalebasert-lesing-av-bildebok-apper-barnehagelaerer-vers>
- Imsen, G. (2014). *Elevers verden : innføring i pedagogisk psykologi* (5. utg. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Jacobsen, H., Kofoed, T. & Loi, M. (2016). *Barnehagemonitor 2015*. UDIR. Hentet fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/barnehagemonitor-2015/>
- Jahnke, I., Bergström, P., Mårell-Olsson, E., Häll, L. & Kumar, S. (2015). Digital Didactical Designs as research framework: iPad integration in Nordic schools.

- Hentet fra
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131517301112>
- Jæger, H. (Red.). (2019). *Digitale barnehagepraksiser: teknologier, medier og muligheter*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Jörneryd, A. (2009). *Pedagogers arbete med tvåspråkighet på en mångkulturell förskola*. (Masteroppgave, Lärarutbildningen, Malmö). Hentet fra
<https://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/9667/Pedagogers%20arbete%20med%20tvåspråkighet%20på%20en%20mångkulturell%20förskola.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kerckaert, S., Vanderlinde, R. & van Braak, J. (2015). The role of ICT in early childhood education: Scale development and research on ICT use and influencing factors. *European Early Childhood Education Research Journal*, 23:2, 183-199. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2015.1016804>
- Kristjansson, B. (2006) The making of Nordic Childhoods I Einarsdottir, J. & Wagner, J. T. (2006). *Nordic childhoods and early education: philosophy, research, policy, and practice in Denmark, Finland, Iceland, Norway, and Sweden*. Greenwich: IAP Information Age Publication. Hentet fra
https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=YPgnDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA13&dq=The+making+of+Nordic+Childhoods+&ots=dCaAFLfgG-&sig=0lvK1U03WzyvLG3zfp1ill5vM&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Krumsvik, R. J. (2019). Kvalitative metoder i lærarutdanninga. I R. J. Krumsvik (Red.), *Kvalitativ metode i lærarutdanninga*. (s. 151-190). I Bergen: Fagbokforlaget.
- Krumsvik, R. J., Mørk Røkenes, F. (2019). Hvordan finne kunnskapsfronten? I R. J. Krumsvik (Red.), *Kvalitativ metode i lærarutdanninga*. (s. 95-135). Bergen: Fagbokforlaget.
- Krumsvik, R. J., Øen Jones, L. (2019). Kvalitativ forskingsesign i grunnskulelærarutdanninga. I R. J. Krumsvik (Red.), *Kvalitativ metode i lærarutdanninga*. (s. 67-78). Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2019). Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. (Meld. St. 6 (2019–2020)). Hentet fra
https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/?q=kompetanseutvikling&ch=1#match_0

- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg., 2. oppl. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kyuchukov, H. (2018). The mother tongue of Turkish immigrant children in Berlin: To be or not to be? *Journal of Language and Education*, 4(4), 54-64.
<https://doi.org/10.17323/2411-7390-2018-4-4-54-64>
- Leseth, A. B., Tellmann, S. M. (2018). *Hvordan lese kvalitativ forskning?* (2.utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Lillejord, S., Johansson, L., Canrinus E., Ruud, E. & Børte, K. (2017). Kunnskapsbasert språkarbeid i barnehager med flerspråklige barn – en systematisk forskningskartlegging. Hentet fra <https://www.forskningsradet.no/siteassets/publikasjoner/1254026324790.pdf>
- Lyngsnes, K. M. & Rismark, M. (2014). *Didaktisk arbeid* (3. utg. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Lægred, S. (2006). *Hermeneutikk: en innføring*. Oslo: Spartacus.
- Mikelić Preradović, N., Lešin, G. & Boras, D. (2017). The Role and Attitudes of Kindergarten Educators in ICT-Supported Early Childhood Education. *TEM Journal*. Volume 6, 1, 162-172. <https://doi.org/10.18421/TEM61-24>
- NOU 2010: 8. (2010). *Med forskertrang og lekelyst ô Systematisk pedagogisk tilbud til alle førskolebarn*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2010-8/id616123/sec3>
- NOU 2013: 2. (2013). *Hindre for digital verdiskaping*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-2/id711002/?q=Kunnskapsl%C3%B8ftet&ch=2#match_0
- NSD. (2018, 16. oktober). *Forske på egen arbeidsplass*. Hentet fra https://nsd.no/personvernombud/hjelp/forskningstema/egen_arbeidsplass.html
- Olsen, T. M. (2017). *Språkstimulering gjennom samtale. En studie av språklig samhandling, ordforråd og teksttyper i samtaler mellom ansatte og flerspråklige barn*. (Doktoravhandling, Universitetet i Agder, Fakultet for humaniora og pedagogikk). Hentet fra <https://uia.brage.unit.no/uia->

[xmlui/bitstream/handle/11250/2474043/Spr%C3%A5kstimulering+gjennom+sa
mtale+Olsen.pdf?sequence=1](https://www.idunn.no/dk/2015/03/thats-how-much-i-can-do-childrens-agency-in-digital-tablet-activities-in-a-swedish-preschool-environment)

- Petersen, P. (2015). "That's how much I can do!" - children's agency in digital tablet activities in a Swedish preschool environment. *Nordic journal of digital literacy*. Hentet 08. september 2020 fra [https://www.idunn.no/dk/2015/03/thats how much i can do -
childrens agency in digita](https://www.idunn.no/dk/2015/03/thats-how-much-i-can-do-childrens-agency-in-digital-tablet-activities-in-a-swedish-preschool-environment)
- Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasesstudier* (2. utg. utg.). Oslo: Universitetsforl.
- Postholm, M. B., Jacobsen, D. I. & Søbstad, R. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Sandberg, A. & Ottosson, L. (2010). Pre-school teachers', other professionals', and parental concerns on cooperation in pre-school - all around children in need of special support: the Swedish perspective. *International Journal of Inclusive Education*, 14(8), 741-754. <https://doi.org/10.1080/13603110802504606>
- Sandvik, M., Smørdal, O. & Østerud, S. (2012, 15. oktober). Exploring iPads in Practitioners' Repertoires for Language Learning and Literacy Practices in Kindergarten. Hentet fra [https://www.idunn.no/dk/2012/03/exploring ipads in practitioners repertoir
es for language](https://www.idunn.no/dk/2012/03/exploring-ipads-in-practitioners-repertoire-for-language)
- Sims, N. H. (2006). How to run a great workshop: the complete guide to design and running brilliant workshops and meetings. Hentet fra [https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=sy22TVs98J8C&oi=fnd&pg=PR
7&dq=meetings+workshops&ots=TtC4obKBXH&sig=IRGKxQynlzETxmPL6
HumNYI9Qug&redir_esc=y#v=onepage&q=meetings%20workshops&f=false](https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=sy22TVs98J8C&oi=fnd&pg=PR7&dq=meetings+workshops&ots=TtC4obKBXH&sig=IRGKxQynlzETxmPL6HumNYI9Qug&redir_esc=y#v=onepage&q=meetings%20workshops&f=false)
- SSB. (2017, 26. juni). Hvordan går det med innvandrere og deres barn i skolen? Hentet fra [https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/hvordan-gar-det-
med-innvandrere-og-deres-barn-i-skolen](https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/hvordan-gar-det-med-innvandrere-og-deres-barn-i-skolen)
- Statped. (2020). Book Creator - temaside. Hentet fra <https://www.statped.no/laringsressurs/teknologitema/book-creator/>
- Säljö, R., Gilje, &., & Goveia, I. (2016). *Læring : En introduksjon til perspektiver og metaforer*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

- Sønsthagen, A. G. (2018, 26.juni). «Jeg savner barnet mitt». Møter mellom somaliske mødre og barnehagen. Hentet fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/jeg-savner-barnet-mitt.-moter-mellom-somaliske-modre-og-barnehagen/>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder* (5. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Thurmann-Moe, A. C., Dale, E. L., Øzerk, K. & Bråten, I. (1996). *Vygotsky i pedagogikken*. Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Tkachenko, E., Giæver, K., Bratland, K. & Syed, B. F. (2015, 12. august). Marginalisert eller synliggjort? - Flerspråklige barnehageansattes kompetanse og rolle. Hentet fra https://www.idunn.no/npt/2015/03-04/marginalisert_eller_synliggjort_-_flerspraaklige_barnehagea
- Utdanningsdirektoratet. (2016, 25. mai). Begrepsdefinisjoner - minoritetsspråklige. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/minoritetsspraklige/minoritetsspraklige---hva-ligger-i-begrepet/>
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Utdanningsdirektoratet. (2017a, 31. august). Samtaleguide om barnets morsmål. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/minoritetsspraklige/barnehage/Samtaleguide-om-barnets-morsmal/>
- Utdanningsdirektoratet. (2017b, 8. desember) Språk i barnehagen – mye mer enn bare prat. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/sprak-i-barnehagen--mye-mer-enn-bare-prat/3.-spraktilegnelse/flerspraklige-barns-spraktilegnelse/>
- Utdanningsdirektoratet. (2017c). *Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PfdK)*. Hentet fra <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/profesjonsfaglig-digital-kompetanse/rammeverk-larerens-profesjonsfaglige-digitale-komp/>

Utdanningsdirektoratet. (2018, 2. mars). *Film - hva er profesjonsfaglig digital kompetanse?* Hentet fra <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/profesjonsfaglig-digital-kompetanse/film-hva-er-profesjonsfaglig-digital-kompetanse/>

Utdanningsdirektoratet. (2018a, 18.september). *Webinar: Språklig mangfold*. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/webinar-spraklig-mangfold/>

Vygotskij, L. S., Cole, M., John-Steiner, V., Scribner, S. & Souberman, E. (1978). *Mind in society : the development of higher psychological processes*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Øzerk, K. (2016). *Tospråklig oppvekst og læring*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Figurer

Figur 1. s. 10. Eksempel på Book Creator side. Hentet fra <https://www.showbie.com/if-you-use-showbie-and-book-creator-in-your-classroom-youll-love-the-latest-update-to-showbie/>

Figur 2. s. 10. Modell for lærernes Pfdk. Hentet fra <https://www.udir.no/contentassets/f836559884a7492db220da4d16931e65/visuell-modell-larerens-pfdk.jpg>

Figur 4. s. 23. Norsk oversettelse av relasjonsmodell, mellom samfunnets praksis og individer med kulturell tradisjon og aktivitetsfremgangsmåter som medierende faktorer. Fra *Children's transitions in Everyday Life and Institutions*. (s.5), av M. Hedegaard og M. Flear, 2019, London: Bloomsbury Academic. Hentet fra <https://ebookcentral.proquest.com>

9 VEDLEGG

Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring til ansatte

Vil du delta i forskningsprosjektet

"Hvordan opplever barnehageansatte samarbeidet mellom barnehage og flerspråklige

j l g o " k " u r t ° m w v x k m n k p i u r t q u g u u g p " x g f " j l

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få innsikt i hvordan barnehageansatte opplever bruk av Book Creator i språkutviklingsprosess i samarbeid med flerspråklig hjem. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Mitt navn er Elvira Lakic og jeg er masterstudent innenfor faget IKT i læring ved Høgskulen på Vestlandet. Jeg er utdannet barnehagelærer og jobber for tiden på Statped. Tema for min oppgave er "Hvordan opplever barnehageansatte samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem i språkutviklingsprosess ved hjelp av Book Creator?" Barnehagens styringsdokumenter stiller krav til barnehagelærere og det øvrige personalet om at de skal støtte språklig mangfold i barnehagen og bruke digitale verktøy i barnehagen.

Forskning viser at barnehageansatte har behov for å få tips og ideer om hvordan en kan jobbe med digitale verktøy i norske barnehager. Like stort er behovet for å få ideer om hvordan en kan møte en stadig større andel flerspråklige barn i barnehager og gi dem støtte i bruk av sitt morsmål, samtidig som de lærer norsk. I min masteroppgave fordyper jeg meg i disse behovene og ønsker å finne ut om Book Creator kan brukes til å underlette møtet med noen av disse utfordringer barnehageansatte har i dag.

Formålet med prosjektet er å undersøke om du synes at Book Creator kan være til hjelp i samarbeid mellom flerspråklig hjem og barnehage gjennom en språkutviklingsprosess. Først skal du få opplæring i Book Creator. Vi skal gå igjennom verktøyets funksjoner og lage en mal som skal brukes i en 6 ukers tid på avdelingen.

Med din hjelp ønsker jeg å få svar på følgende forskningsspørsmål:

1. Hvilke erfaringer har ansatte gjort seg med bruk av Book Creator i samarbeid mellom barnehage og flerspråklige hjem?
2. Hvordan påvirker ansattes vurdering av egen digital kompetanse deres opplevelse av bruk av Book Creator?

Funnene skal brukes for å fullføre min masteroppgave og skal ikke brukes til andre formål.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Jeg som forsker har ansvar for gjennomføring av prosjektet. Behandlingsansvarlig institusjon er Høgskulen på Vestlandet, Institusjon for pedagogikk, religion og samfunnsfag.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

For min forskning trenger jeg informanter som er ansatte i barnehage og jobber på avdelingen med minst et barn som er to- eller flerspråklig. På grunn av oppgavens begrensede ressurser valgte jeg en barnehage med to avdelinger der ansatte på begge avdelinger skulle kunne delta i prosjektet. At ledelsen er positiv til prosjektet og har inkludert prosjektet i årsplanen, er også en fordel. Dette innebærer nok tid til forberedelser, gjennomføring og evaluering av prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du samtykker til opplæring og bruk av det digitale verktøyet Book Creator på din avdeling og gruppeintervju på slutten av prosjektet.

Opplæringen vil skje på et planleggingsmøte der hele barnehagen deltar, det vil ta ca. 2 timer. Det er forventet at du bruker Book Creator aktivt med barna og foreldrene på avdelingen i 6 uker. Hvordan den skal brukes forklares på opplæringen. Til slutt er det planlagt et gruppeintervju der du og dine kolleger på avdelingen skal bli intervjuet om bruk av Book Creator på avdelingen. For denne anledningen skal lydopptak brukes for å sikre rett formidling av dine tanker om prosjektet. I løpet av intervjuet er det ikke ønskelig at barnas eller foresattes navn brukes. Eksempel på noen av spørsmålene som skal brukes i intervju: Hva legger du i begrepet «samarbeid mellom hjem og barnehage»? Hvilken erfaring har du med flerspråklige barn i barnehage? Er Book Creator et verktøy du kunne tenke deg å bruke i fremtiden? Hvorfor ja/nei.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern ó hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til de formålene jeg har informert om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Lyddopptak lagres midlertidig på en passordbeskyttet mobilenhet. Lydfiler skal lagres på HVL sin forskningsserver så snart det lar seg gjøre og umiddelbart slettes fra den mobile enheten. Opptakene skal slettes ved prosjektslutt, seinest desember 2020. Jeg har taushetsplikt, og alle opplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Ditt navn vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Min veileder på instituttet og jeg skal ha tilgang til data samlet under prosjektet.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes juni 2020 og seinest desember 2021. Alle personopplysninger og eventuelle opptak skal slettes ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet, Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet, Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag. Prosjektansvarlige er forsker Elvira Lakic (Mob. 919112999, elvira.lakic@gmail.com) og veileder Ieva Kuginyte-Arlauskiene (ieva.kuginyte-arlauskiene@hvl.no).
- Vårt personvernombud: Halfdan Mellbye. Kontaktinfo: personvernombud@hvl.no. Tlf. 55 30 10 31.
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Elvira Lakic

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet " *Hvordan opplever barnehageansatte samarbeidet mellom barnehage og flerspråklige hjem i*

u r t ° m w v x k m n k p i u r t q u g u u og har fått gjennomgå spørsmål til å stille c x " *D q q m* " spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i gruppeintervju
- å delta i opplæringen av Book Creator

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. desember 2021.

Dato og underskrift

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring til foreldre

Vil dere samtykke til et forskningsprosjekt i barnehage som har følgende problemstilling:

" Hvordan opplever barnehageansatte samarbeidet mellom barnehage og flerspråklige

j l g o " k " u r t ° m w v x k m n k p i u r t q u g u u g p " x g f " j l

Dette er et spørsmål til dere, som er foresatte til barnet som er tospråklig, om å gi samtykke til et forskningsprosjekt hvor formålet er å få innsikt i hvordan barnehageansatte opplever bruk av applikasjonen Book Creator i språkutviklingsprosess i samarbeid med dere. I dette skrivet gir jeg dere informasjon om målene for prosjektet og hvorfor vi trenger deres samtykke.

Formål

Mitt navn er Elvira Lakic og jeg er masterstudent innenfor faget IKT i læring ved Høgskulen på Vestlandet. Jeg er utdannet barnehagelærer og jobber for tiden på Statped. Tema for min oppgave er «Hvordan opplever barnehageansatte samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem i språkutviklingsprosess ved hjelp av Book Creator?»

Med ansattes og deres hjelp ønsker jeg å få svar på følgende forskningsspørsmål:

3. Hvilke erfaringer har ansatte gjort seg med bruk av Book Creator i samarbeid med barnehage og flerspråklige hjem.
4. Hvordan påvirker ansattes vurdering av egen digital kompetanse deres opplevelse av bruk av Book Creator?

Funnene skal brukes for å fullføre min masteroppgave og skal ikke brukes til andre formål.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Jeg som forsker har ansvar for gjennomføring av prosjektet. Behandlingsansvarlig institusjon er Høgskulen på Vestlandet, Institusjon for pedagogikk, religion og samfunnsfag.

Hvorfor får dere spørsmål om å delta?

For min forskning trenger jeg informanter som er ansatte i barnehage og jobber på avdelingen med minst et barn som er to- eller flerspråklig. På grunn av oppgavens

begrensede ressurser valgte jeg barnehage med to avdelinger der ansatte på begge avdelinger skulle kunne delta i prosjektet. Alle ansatte i barnehagen har taushetsplikt og kan ikke kommentere enkelte barn eller deres foreldre pga. taushetsplikten. Jeg, som forsker har også taushetsplikt og all informasjon skal anonymiseres, men fordi det kun er to tospråklige barn i barnehagen trenger jeg deres samtykke om at dere og deres barn vil delta i prosjektet.

Hva innebærer det for dere å delta?

Hvis dere velger å delta i prosjektet, innebærer det at dere samtykker til å samarbeide med barnehageansatte om deres barns språkutvikling med hjelp av Book Creator. Dette kan innebære at dere blir bedt til å fortelle hvordan noen gjenstander sies på deres morsmål. Prosjektet varer i 6 uker. Til slutt er det planlagt et gruppeintervju der barnehageansatte skal fortelle om opplevelser de har gjort seg med bruk av Book Creator i samarbeidsprosesser med dere.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis dere velger å delta, kan dere når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om dere vil bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for dere hvis dere ikke vil delta eller senere velger å trekke dere.

Deres personvern ó hvordan vi oppbevarer og bruker deres opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om dere til de formålene jeg har informert om i dette skrevet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Jeg har taushetsplikt, og alle opplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Min veileder på instituttet og jeg skal ha tilgang til data samlet under prosjektet.

Hva skjer med opplysningene deres når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes juni 2020 og seinest desember 2021 Alle personopplysninger og eventuelle opptak skal slettes ved prosjektslutt.

Deres rettigheter

Så lenge dere kan identifiseres i datamaterialet, har dere rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om dere,
- å få rettet personopplysninger om dere,

- få slettet personopplysninger om dere,
- få utlevert en kopi av deres personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av deres personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om dere?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet, Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis dere har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av deres rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet, Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag. Prosjektansvarlige er forsker Elvira Lakic (Mob. 919112999, elvira.lakic@gmail.com) og veileder Ieva Kuginyte-Arlauskiene (ieva.kuginyte-arlauskiene@hvl.no).
- Vårt personvernombud: Halfdan Mellbye. Kontaktinfo: personvernombud@hvl.no. Tlf. 55 30 10 31.
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Elvira Lakic

Samtykkeerklæring

Vi har mottatt og forstått informasjon om prosjektet " *Hvordan opplever barnehageansatte samarbeidet mellom barnehage og flerspråklige hjem i*

u r t ° m w v x k m n k p i u r t q u g u u og har fått godkjent til å stille c x " *D q q m* " spørsmål.

Vi samtykker til:

- at vårt barn og vi deltar anonymt i prosjektet.
- at de ansatte i barnehagen forteller om sine erfaringer knyttet til Book Creator med mitt barn/oss.

Vi samtykker til at våre opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. desember 2021.

Dato og underskrift

Foresatt 1

Foresatt 2

Vedlegg 3: Intervjuguide

Generelle spørsmål

- Opplysninger om deltakere:
- Hvilken stilling har du? (pedagogisk leder, barnehagelærer uten lederansvar, barne- og ungdomsarbeider og barnehageassistent)
- Hvilke erfaringer har du med å bruke nettbrett i lek og læring i barnehage?
 - Hvilken erfaring har du med flerspråklighet i barnehage?
 - Hvilken erfaring har du med samarbeid med flerspråklig hjem?

Forskningsspørsmål 1:

Hvilke erfaringer har de ansatte gjort seg med planlegging og gjennomføring av språkutviklingsarbeid med Book Creator?

- Hvordan var det å planlegge for bruk av Book Creator? Hvem gjorde hva på avdelingen? (Bruk av Rammeplanen i planlegging? Noen andre/interne styringsdokumenter? Hvor mye tid har dere til det?)
- Hva var positivt ved planlegging med Book Creator?
- Hva var utfordringer ved planlegging med Book Creator?
- Har prosjektet med Book Creator påvirket relasjoner du har med dine kolleger? Hvordan? Gi eksempel.
- Kan dere dele deres erfaringer om å jobbe med språkutvikling med hjelp av Book Creator? (Hvordan brukte dere Book Creator? Gi gjerne et eksempel på en konkret aktivitet. Hvor lang tid og hvor ofte jobbet dere med Book Creator? Kunne det vært oftere/mer eller mindre? Hvordan dokumenterte dere og videre- utviklet språket hos barnet? Hvordan kommuniserte dere endringer dere gjorde i applikasjonen med hverandre?)
- Hvordan tenker du at du kan bruke Book Creator i fremtiden, hva kan forbedres?

Forskningsspørsmål 2:

- Hvilke erfaringer har ansatte gjort seg med bruk av Book Creator i samarbeid mellom barnehage og flerspråklige hjem?

Vedlegg 4: Godkjenning NSD-søknad

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Hvordan opplever barnehageansatte samarbeid mellom barnehage og flerspråklig hjem i

språkutviklingsprosess med hjelp av det digitale verktøyet Book Creator

Referansenummer

464575

Registrert

26.10.2019 av Elvira Lakic - 147161@stud.hvl.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk,

religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

leva Kuginyte-Arlauskiene, leva.Kuginyte-Arlauskiene@hvl.no, tlf: 409 21 342

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Elvira Lakic, elvira.lakic@gmail.com, tlf: 91912999

Prosjektperiode

10.12.2019 - 10.12.2021

Status

18.11.2019 - Vurdert

Vurdering (1)

18.11.2019 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet 18.11.2019 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte. MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html Du må vente på

svar fra NSD før endringen gjennomføres. TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 10.12.2021. LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a. PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den planlagte behandlingen av

personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet - lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned. FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Kajsa Amundsen Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 5: PowerPoint fra workshop

Book Creator i samarbeid med flerspråklig hjem

Hva skal vi gjøre i dag?

- Kahoot
- Litt om mitt prosjekt
- Forskningsbakgrunn
- Deres rolle
- Workshop
- Mentimeter og avslutning

[Njåls første Book Creator](#)

Kahoot

kahoot.it

Lykke til! 😊

Mitt prosjekt

Problemstilling:

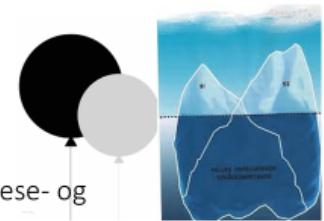
"Hvordan opplever barnehageansatte samarbeidet mellom barnehage og flerspråklige hjem i språkutviklingsprosessen ved hjelp av Book Creator?"

To forskningsspørsmål:

- Hvilke erfaringer har ansatte gjort seg med bruk av Book Creator i samarbeid mellom barnehage og flerspråklige hjem?
- Hvordan påvirker ansattes vurdering av egen digital kompetanse deres opplevelse av bruk av Book Creator?

Forskningsbakgrunn

- Morsmålsopplæring fremmer læring av majoritetsspråket.
- Barn som har stort ordforråd i barnehagen har bedre språk og lese- og skriveferdigheter seinere i skolen.
- Bedre samarbeid mellom hjemmet og bhg er nødvendig for at det å gå i bhg for flerspråklige barn skal bli læringsfremmende.
- Foreldrene må betraktes som en resurs.
- Nettbrett er verktøy som kan brukes som sosialt verktøy.
- Hvilke erfaringer barn gjør med digitale verktøy, bunner i pedagogens kompetanse og hvilke syn pedagogen har til bruk.

Deres rolle

- Eie prosjektet.
- Engasjer deg.
- Bruke hverandre og meg som støtte.

JANUAR							FEBRUAR									
Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	
1			1	2	3	4	5	5						1	2	
2	6	7	8	9	10	11	12	4	Tema: Hvor jeg bor						8	9
1	Tema: sykehus					18	19	5							15	16
2						25	26	6							22	23
3								9	Intervju						29	

Book Creator - introduksjon

<https://www.statped.no/laringsressurs/sprak-og-tale/book-creator/>

Workshop

- Dere skal lage en bok med applikasjonen Book Creator. Den må inneholde: bakgrunn, tekst, bilde, lyd, video.

Tenk på følgende:

- Hvordan skal vi organisere det?
- Hvem skal lage BC hvilken uke?
- Tema/bilder/sang?
- Når på dagen skal det brukes?
- Skal nettbrett være tilgjengelig hele dagen eller bare under veiledning av en voksen?

Mentimeter – [menti.com](https://www.menti.com)

Tr ord for dagens presentasjon...

Hva kan være positivt med prosjektet? Hva utfordrende?

Noen bra linker for inspirasjon med videre jobb med IKT i barnehage

- <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/digital-praksis-i-barnehagen/>
- <https://sprakloyper.uis.no/barnehage/>
- <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/film-pa-skattejakt-med-ikt-i-barnehagen/>
- <https://www.iktplan.no/index.php?pageID=20&cat=1>
- <https://www.digitalkreativitet.no/>

Litteratur brukt i presentasjonen

- <https://www.adressa.no/meninger/article1488753.ece>
- https://brage.inn.no/inn-xmlui/bitstream/handle/11250/133970/rapp15_2011.pdf?sequence=1
- <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:865186/FULLTEXT01.pdf>
- <https://www.uis.no/getfile.php/13514406/Kunnskapscenter%20for%20utdanning/KSU%20rapporter/Kunnskapsbasert%20sprakarbeid%20i%20bhg.pdf>
- <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2016/barnehagemonitor-2015.pdf>
- <https://www.duo.uio.no/handle/10852/52525>
- [file:///C:/Users/ElLac/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/Fagsamling_01_10_18_342929a%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ElLac/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/Fagsamling_01_10_18_342929a%20(1).pdf)

Veiledning for bruk av Book Creator

- Ny bok: <https://youtu.be/SxBBRLpNdog>
- Bakgrunn: <https://youtu.be/OExD-zXTxmQ>
- Tekst: <https://youtu.be/AQGo6bVhYGo>
- Diktering: <https://youtu.be/mdhoAyywE0I>
- Bilde og video: https://youtu.be/nx25i_VE2Uk
- Paneler: https://youtu.be/za3JwpCH_c8
- Former: <https://youtu.be/GrqKoBNkoGg>
- Lydfil: <https://youtu.be/t2EYQt7Vxgl>
- Penn: https://youtu.be/nt_ZOIJUHuc
- Kart: https://youtu.be/Kgs_Hd6yljc
- Video fra YouTube: <https://youtu.be/QyTBsk96aZQ>
- **Noen ekstra gøy ideer:**
- <https://www.youtube.com/watch?v=yoKRselxuvY&feature=youtu.be>
- <https://www.statped.no/laringsressurs/sammensatte-larevansker/book-creator-kommunikasjonsverktoy/>